

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

ДИПЛОМНА РОБОТА
Магістр

Галузь знань _____ 01 Освіта/Педагогіка _____

Спеціальність 014.02 Середня освіта. Мова і література
(англійська) _____

на тему: **Методика розвитку іншомовної граматичної компетентності учнів старших класів за допомогою он-лайн платформ при підготовці до НМТ**

ДРСОА.018026.01.04

Виконала: студентка 2-го курсу
група СОАм-22-1

О. Ю. Яруш

Керівник
канд. філол. наук, доц.

_____ О. М. Дорофєєва

До захисту допускаю:
Зав. кафедри практики іноземної мови
і методики викладання
д-р пед. наук, проф.

_____ 2023 р.

_____ Н. М. Бідюк

Хмельницький, 2023

АНОТАЦІЯ

Яруш О. Ю. Методика розвитку іншомовної граматичної компетентності учнів старших класів за допомогою онлайн-платформ при підготовці до НМТ. – Дипломна робота магістра.

Дипломна робота магістра на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 014.02 Середня освітаю Мова і література (англійська). – Хмельницький національний університет, факультет міжнародних відносин і права, кафедра англійської освіти і міжкультурної комунікації, наук. кер.: канд. філ. наук, доц. Дорофеева О. М. – Хмельницький, 2023.

Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок, із них 75 – основного тексту. Робота містить 2 додатки та 77 джерел посилань.

Ключові слова: англійська граматична компетентність, онлайн-платформа, НМТ, учні старших класів.

Дипломна робота магістра присвячена дослідженню методики розвитку іншомовної граматичної компетентності учнів старших класів за допомогою онлайн-платформ при підготовці до НМТ.

У роботі розглянуто поняття англійської граматичної компетентності у сучасних наукових дослідженнях; проаналізовано онлайн-платформи як інноваційний засіб при підготовці учнів старших класів до національного мультимедійного тесту (НМТ), надавши їх переваги і недоліки; визначено етапи формування англійської граматичної компетентності та розроблено систему вправ для її формування; перевірено ефективність запропонованої методики у період підготовки до НМТ.

Підпис автора
захисту

Дата подання роботи до

SUMMARY

Yarush O. Y. Methodology of Developing Foreign Language Grammatical Competence of High School Students Using Online Platforms in Preparation for NMT. – Master's Thesis.

Thesis for acquiring Master's degree in the specialty 014.02 Secondary Education. Language and Literature (English). – Khmelnytskyi National University, Faculty of International Relations and Law, Department of English Language Education and Intercultural Communication, scientific supervisor: Candidate of Philosophy Sciences, Associate Professor Dorofeyeva O. M. – Khmelnytskyi, 2023.

The total volume of the work is 98 pages, including 75 pages of the main text. The thesis contains 2 appendices and 77 references.

Keywords: English language grammatical competence, online platform, NMT, high school students.

The master's thesis is devoted to researching the methodology of developing foreign language grammatical competence among high school students using online platforms in preparation for NMT. The paper explores the concept of English language grammatical competence in contemporary scientific research; analyzes online platforms as an innovative tool in preparing high school students for the National Multidisciplinary Test (NMT), providing their advantages and disadvantages; defines the stages of forming English language grammatical competence and offers a system of exercises for its development; evaluates the effectiveness of the suggested methodology during the preparation for NMT.

Author's signature

The date of the work submission to defence

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	6
1 Теоретичні засади формування англомовної граматичної компетентності.....	9
1.1 Поняття англомовної граматичної компетентності у сучасних наукових дослідженнях	9
1.2 Психолого-педагогічна характеристика учнів старших класів.....	14
1.3 Специфіка завдань національного мультипредметного тесту (частина "Використання мови")	19
1.4 Застосування інтерактивних технологій як способу мотивації до оволодіння іншомовною компетентністю	22
2 Онлайн-методи формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів на уроках англійської мови	29
2.1 Навчальна онлайн-платформа як інноваційний засіб формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів.....	29
2.2 Практичне використання сучасних навчальних онлайн-платформ для удосконалення граматичних навичок при підготовці до НМТ	36
3 Дослідно-експериментальне дослідження формування англомовної граматичної компетентності із використанням онлайн-платформ у учнів старших класів	50
3.1 Етапи формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів.....	50
3.2 Діагностика англомовної граматичної компетентності учнів старших класів	61
3.3 Ефективність використання онлайн-платформ при формуванні англомовної компетентності у старшокласників.....	70
Висновки	78
Перелік джерел посилань	81
Додаток А Завдання для доекспериментального зрізу знань	89
Додаток Б Завдання для післяекспериментального зрізу знань.....	91

ВСТУП

Сучасний світ усвідомлює важливість вільного володіння та спілкування іноземними мовами, а не лише рідною, особливо в контексті інтеграції України у Європу. Тому, перед учнями старших класів постає вибір щодо вступу та продовження навчання у вищих освітніх закладах задля майбутнього внеску у розвиток країни.

Вивчення граматики англійської мови є складним процесом, особливо, коли мова йде про підготовку до національного мультипредметного тесту (НМТ), який складається у онлайн-режимі. У цей період відбувається інтенсивне вивчення та повторення граматичних тем, і учні виділяють труднощі засвоєння граматики, оскільки розвиток граматичної компетентності англійської мови має на меті оволодіння рецептивними та репродуктивними граматичними навичками.

Вагомий внесок у дослідження формування граматичної компетентності зробили такі вчені як Склярєнко Н. К., Петрик Л. В., Черноватий Л. М., Вовк О. І, Мірошник І. В., Орловська Л. К., та інші.

Формування граматичної компетентності на основі онлайн-технологій є важливою частиною формування мовної компетентності учнів старших класів, оскільки важливим є підготувати їх до складання іспиту саме у онлайн-режимі, таким чином зменшити рівень стресу та зберегти ефективність навчального процесу та мотивацію старокласників при підготовці до НМТ.

Особливо необхідним використання новітніх засобів та онлайн-технологій є під час дистанційного навчання через потребу впровадження нових методів передачі знань. З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій і популяризацією ілюстративних онлайн-матеріалів учні краще засвоюють навчальний матеріал і це підвищує ефективність та організацію навчання. Ці технології дозволяють організувати процес навчання, уможлиблює

проведення уроків у синхронізованому та несинхронізованому дистанційному режимі, представляє матеріал для самостійного вивчення, а також автоматизує перевірки поставлених завдань.

При освоєнні англійської мови, особливо випускникам середньої школи, наступною ціллю є складання національного мультипредметного тесту, що є критично важливим, оскільки він впливає на вступ у вищі навчальні заклади, де володіння іноземною мовою вважається ключовою компетенцією.

Отже, аналіз використання онлайн-платформ щодо формування англійської граматичної компетентності у старшокласників є актуальним.

Об'єктом дослідження є процес формування у учнів 10-11 класів англійської граматичної компетентності при підготовці до національного мультипредметного тесту.

Предметом дослідження виступає методика формування англійської граматичної компетентності у учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти за допомогою онлайн-платформ.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та в практичній розробці методики формування англійської граматичної компетентності в учнів старших класів закладів загальної середньої освіти за допомогою онлайн-технологій.

Для досягнення основної мети дослідження необхідно виконати такі **завдання**:

1. Розглянути поняття англійської граматичної компетентності у сучасних наукових дослідженнях;
2. Проаналізувати онлайн-платформи як інноваційний засіб формування англійської граматичної компетентності учнів старших класів при підготовці до національного мультипредметного тесту, надавши їх переваги та недоліки;
3. Визначити етапи формування англійської граматичної компетентності учнів старших класів та розробити систему вправ для її формування;
4. Перевірити ефективність запропонованої методики для розвитку граматичної компетентності учнів старшої школи у період підготовки до НМТ.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що за умови застосування онлайн-методів навчання та правильного проведення етапів формування граматичної компетентності, учні старших класів досягнуть високої ефективності у оволодінні мовною граматиною через систематичне виконання підготовлених вправ.

Методи дослідження склались з теоретичного аналізу, синтезу та узагальнення, що відповідали за систематизацію наукових джерел, пов'язані з проблемою, яка досліджується. Також використовувалися емпіричні методи, зокрема наукові спостереження за організацією навчального процесу та методичний експеримент, що спрямовувався на підтвердження гіпотези дослідження стосовно ефективності методики.

Наукова новизна полягає у розробці методики формування англійської граматичної компетентності у старшокласників з використанням онлайн-методів при підготовці до національного мультипредметного тесту.

Теоретичною значущістю дослідження є теоретичні знання із питання формування англійської граматичної компетентності учнів старших класів та систематизація, а також теоретичний матеріал, що стосується онлайн-засобів.

Практична цінність роботи визначається відбором та створення навчального матеріалу для формування англійської граматичної компетентності учнів старших класів закладів загальної середньої освіти з використанням онлайн-методів, набором вправ та методичними рекомендаціями щодо організації роботи з формування англійської граматичної компетентності з використанням онлайн-методів при підготовці до НМТ.

Апробація результатів дослідження. Результати проведеного дослідження представлено на XII міжнародному науково-методологічному Інтернет-семінарі: "Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів" (Київ-Хмельницький, 18 травня 2023 р.).

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновку, переліку джерел посилань (77 найменувань) та двох додатків на чотирьох сторінках. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Робота містить 21 рисунок та 15 таблиць.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

1.1 Поняття англomовної граматичної компетентності у сучасних наукових дослідженнях

У розвитку сучасної України, яка активно розвивається у різних сферах, таких як економіка, спорт, культура та наука, особливу увагу приділяють міжнародним зв'язкам та співпраці, тому це створює потребу в висококваліфікованих фахівцях, які володіють англійською мовою - однією з найбільш поширених у світі. Система освіти України відповідає цьому розвитку, ставлячи перед учасниками освітнього процесу нові завдання та вимоги. Однак, незважаючи на цей прогрес, основним завданням залишається формування ключових навичок, зокрема комунікативної компетентності, яка є важливою під час вивчення іноземної мови.

Так, граматична компетентність означає вміння коректно структурувати свої висловлювання та розуміти правильно оформлене мовлення інших з точки зору граматики, а це вимагає поєднання різноманітних навичок, знань і свідомого розуміння граматичних правил, що базується на постійній взаємодії цих елементів та їх вдосконаленні. [8, с. 7].

Граматична компетентність включає ряд характерних рис, а саме вміння формулювати та розпізнавати фрази та речення, які відповідають граматичним правилам, без заучування типових конструкцій; вміння використовувати граматичні форми без свідомого аналізу, розуміння системи мови в цілому, включаючи всі правила та норми, які в ній діють, а також усвідомлення різних

граматичних аспектів. Ці характеристики допомагають створювати природні й граматично правильні висловлювання, що ґрунтується на розумінні мовної системи, а не простому механічному запам'ятовуванні конкретних виразів. [10, с. 159].

О. Вовк зазначає, що граматична компетентність включає в себе систематичне вивчення та розуміння різних аспектів мови, таких як лексика (словниковий запас), морфологія (структура слів), синтаксис (будова речень), фонетика (звуки мови) та орфографія (правопис). Ці знання дозволяють будувати змістовні та логічні висловлювання, орієнтуючись на правильність будови слів, фраз та речень. [17, с. 6].

Відомо, що граматична компетентність включає так три основні компоненти як граматичні знання, навички та усвідомленість. Граматичні знання означають розуміння та знання структури мови, яке дозволяє як створювати граматично правильні висловлювання (під час мовлення або письма), так і розуміти такі висловлювання (під час читання або прослуховування).

Важливо враховувати, що існують різні підходи до граматики: лінгвістична граматика, яка надає науковий опис граматичної системи мови, і педагогічна граматика, яка представляє правила мовної граматики у формі, яка є зручною для навчання мови. Обидва підходи є важливими для розуміння й опанування граматичних структур мови. [15, с. 12].

"Педагогічна граматика", за визначенням Р. Дірвена, представляє собою методи презентації правил іноземної мови, що мають на меті взаємодію між вчителем та учнем. До того ж цей опис має бути доступним учням для легкого засвоєння, а також повинен бути зручним для вчителя, який виступає керівником навчального процесу [66, с. 5].

Скляренко підкреслює, що основа вивчення граматичних знань - це граматичний матеріал, а оскільки навчання виступає головною ціллю педагогічної граматики, використовується вплив рідної мови для кращого розуміння матеріалу, що й робить педагогічну граматику контрастивною.

Навчальний матеріал формується згідно з конкретною програмою, зміст якої відрізняється для кожного етапу навчання, а вибір навчального матеріалу базується на методичних критеріях: нормативність, автентичність, адекватність, вживаність і відповідність до потреб навчання і спілкування. У відмінну від системно-лінійної організації матеріалу у лінгвістичній граматиці, у педагогічній граматиці весь навчальний матеріал організовується тематично, з обов'язковими фазами повторення, систематизації та порівняння. [57, с. 15].

С. Ніколаєва розрізняє граматичний матеріал на активний та пасивний граматичний мінімуми і для того щоб учень міг вільно висловлювати свої думки усно та писемно іноземною мовою, йому необхідно опанувати граматичні знання, що входять до активного граматичного мінімуму. У той же час пасивний граматичний мінімум допомагає учням розуміти та сприймати іншомовне мовлення під час прослуховування та читання. Шкільний граматичний мінімум в певній мірі стимулює вибір навчальної інформації, яка допомагає учням здобувати граматичні знання [42, с. 72].

Науковці С. Ніколаєва і Н. Скляренко виокремлюють різні типи навчальної інформації:

1. Описові (лінгвістичні) правила - це твердження, що показують закономірність між елементами мови та формулюють інформацію у вигляді кліше, як, наприклад, "формується за допомогою" або "вживається в такому випадку".
2. Правила-інструкції - це рекомендації, які вказують на послідовність дій, задля досягнення конкретної цілі.
3. Зразок мовлення - типова мовна одиниця, яка виступає прикладом для формування інших мовних одиниць зі схожою граматичною структурою.
4. Модель - простіше відтворення граматичної структури та взаємозв'язків між її складовими.
5. Схема - подання граматичної структури, її складових, зв'язків між ними за допомогою графічних зображень.

Зазначається, що модель та схема вважаються більш ефективними засобами формування граматичної компетентності порівняно з вербальними типами навчальної інформації, такими як описові правила, правила-інструкції та зразки мовлення [57, с. 75-76].

Також, варто звернути увагу на ще два види навчальної інформації, які розглядає Н. Складенко:

1. Ілюстративна таблиця - подібно до схеми, вона відображає інформацію графічно, але має спрощений та узагальнюючий характер. Ця таблиця використовується для порівняння різних граматичних структур та встановлення відносин між їх складовими, що допомагає систематизувати отримані знання з різних тем. Крім того, вона не лише показує форму граматичної структури, а й представляє її основні функції.
2. Когнітивна метафора - це відображення когнітивного процесу, коли властивості одного класу об'єктів переносяться на інший, створюючи нові поняття. Це може бути подано як зображально, так і вербально.

Обидва ці підходи є додатковими засобами представлення граматичних структур, що сприяють у легкому сприйнятті та систематизації матеріалу з метою навчання [57, с. 17-18].

Граматичні навички грають ключову роль у граматичній компетентності, оскільки репродуктивні граматичні навички становлять основу для висловлення власних думок як у писемній, так і усній формі, а вміння користуватися граматичними правилами при створенні власних висловлювань є важливим аспектом мовленнєвої діяльності [42, с. 73].

Використання граматичних навичок у практиці вимагає від учня не лише вибору відповідної граматичної структури для конкретної ситуації, а й правильного оформлення цієї структури з урахуванням внутрішніх правил мови. Розвиток рецептивної граматичної навички починається зі сприймання певних граматичних конструкцій у вигляді тексту або звуку, а вміння

розпізнавати ці структури й прив'язувати їх до певного значення є ключовим для успішного розуміння мовлення в усній або письмовій формі [42, с. 18].

Граматична усвідомленість відноситься до здатності розуміти та аналізувати граматичні структури мови в усному та писемному спілкуванні, а саме вміння сприймати та розпізнавати закономірності формування та використання граматичних конструкцій. Граматична здатність охоплює рівень рефлексії під час вивчення мови, включаючи аналіз власного процесу навчання та розуміння функціонування граматики в контексті мовлення [57, с. 18].

Дослідивши роботи С. Ніколаєвої та О. Вовка, складемо такі висновки, що розширена граматична компетентність учнів у мові, що вивчається, становить важливий етап у навчальному процесі, оскільки охоплюється глибоке розуміння, використання та усвідомлення граматичних структур мови під час усного та письмового спілкування, розвивається вміння користуватися мовою в різних сферах життя та кар'єрних областях. Оволодіння цією компетентністю відіграє ключову роль у формуванні майбутніх професійних навичок учнів, створюючи основу для високого рівня знань у вибраній галузі. Тому, основними компонентами граматичної компетентності вважаються граматичні знання, навички і усвідомленість (рис. 1.1.1) [27].

Рисунок 1.1.1 - Основні компоненти мовної граматичної компетентності

Завданнями, які стоять перед формуванням граматичної компетентності, є розуміння і здатність вираження значень, уміння створювати та розпізнавати

правильно оформлені фрази та речення відповідно до встановлених правил і функцій. Це також включає автоматичне використання граматичних форм своєї та іноземної мови, дотримання відповідних граматичних норм і розвинуте відчуття граматичної структури, а також вміння коректно застосовувати їх в мовленні, базуючись на внутрішніх, несловесних знаннях мовної граматики і розумінні морфологічної та синтаксичної системи, і дотримання відповідних правил [50, с. 50].

План створення грамативної компетентності у учнів 10-11 класу при підготовці до НМТ повинен враховувати цілі та вимоги, що впливають з особливостей навчального процесу та умов, у яких він відбувається.

По-перше, учні старших класів вже мають значний рівень володіння граматиною. Важливо, щоб система вправ для формування цієї компетентності не лише враховувала рівень, але й допомагала активно використовувати раніше набуті знання в українській та іноземній мовах, що сприятиме швидшому й ефективнішому освоєнню граматичних структур.

По-друге, ефективна система вправ повинна включати знайомі типи вправ, стратегії та надавати зручні візуальні матеріали для усвідомлення граматичних правил.

По-третє, враховуючи важливість інтегрованого підходу у навчанні мови, вправи повинні бути спрямовані не лише на вивчення окремих граматичних аспектів, але й на їх взаємопов'язане освоєння, що сприятиме глибшому розумінню мовних правил та їх застосуванню в мовленні.

1.2 Психолого-педагогічна характеристика учнів старших класів

У ранній юності вибір професії та особистісне самовизначення стають ключовими завданнями. До закінчення школи важливо, щоб хлопці та дівчата були психологічно готові до дорослого життя, збагачуючись певними особистісними якостями, які сприятимуть їх повному розвитку у професійній сфері, суспільстві та у подальшому особистому житті. Це включає розвиток бажання спілкуватися та навчатися, уміння використовувати це в різних

аспектах життя - від наукового і художнього мислення до правового світогляду. Крім того, цей період відображає формування критичного мислення, яке дозволяє усвідомлювати власні дії та готовність до праці.

Якщо ці аспекти виникли в особистості, молода людина володіє необхідним психологічним фундаментом для самовизначення. Це означає вміння займати внутрішню позицію дорослої особистості, розуміти себе як частину суспільства, визначати свою ідентичність, тобто розуміти власні здібності, своє місце і призначення в житті.

Одна з центральних проблем дорослішання - перебудова стосунків з дорослими - залишається актуальною навіть у ранньому підлітковому віці.

Учні старших класів прагнуть відсторонитися від надмірного контролю та опіки, що здійснюються батьками і вчителями, а також від суворих норм і правил, що на них накладають. Їх бажання самовизначення виявляється у потребі мати власну автономію у виборі поведінки (відданість особистим перевагам) та установленні власних норм і цінностей (формування власної системи цінностей). Це частіше виявляється в сфері дозвілля, коли юнаки та дівчата все частіше проводять вільний час поза межами дому і навчального закладу, уподобуючи спілкування з однолітками як співучасниками у спільних відпочинкових заходах.

Формування сприйняття у молоді вимагає складного інтелектуального виклику, що базується на раніше засвоєному досвіді, здібностях, поточному рівні знань та інтелекту.

На даному етапі розвитку уваги у молоді відбувається складна динаміка і спостерігається ріст у здатності зосереджуватись, зберігати цю увагу на потрібному рівні і перемикає її з одного аспекту на інший. Одночасно з цим збільшується вибірковість уваги та її залежність від конкретних інтересів, що й призводить до складнощів у фокусуванні на одному завданні, іноді виникає постійна розсіяність, яка є характерною для багатьох молодих людей.

Варто зазначити, що особливі особливості уваги (невміння зосередитися, переключити та відволікти увагу на певні подразники) є однією з основних

причин низької успішності та ряду різноманітних емоційних проблем цього віку, зокрема алкоголізму, наркоманії та гедонізму. Удосконалюється здатність до переключення уваги за рахунок переходу від одних навчально-практичних завдань до інших, а також за рахунок необхідності підпорядкування ближніх цілей віддаленим цілям. Розвивається також здатність до розподілу уваги, що дозволяє виконувати різноманітну діяльність на той самий час.

Основною тенденцією розвитку пам'яті на цьому етапі є подальший розвиток і закріплення її довільності. Зокрема, довільне запам'ятовування стає значно продуктивнішим за мимовільне, а також намічена спеціалізація пам'яті, детермінована провідними інтересами. Удосконалення способів запам'ятовування здійснюється шляхом свідомого вдосконалення раціональних прийомів [16, с.59].

Від організації розумової діяльності підлітків залежить і продуктивність їх мимовільної пам'яті, роль якої не зменшується, а за певних умов ефективно реалізується. Мимоволі згадується насамперед усе те, що пов'язане з інтересами юнаків і дівчат, потребами і планами на майбутнє, все те, що викликає сильну емоційну реакцію.

У ранньому юнацькому віці характерною особливістю когнітивних функцій та інтелекту є виражена нахиленість до формування теорій, створення абстрактних моделей і зацікавленість у філософських роздумах. .

Широке коло інтелектуальних інтересів часто пов'язане з відсутністю системи і методу в той час як учні схильні перебільшувати свій рівень знань, особливо розумові здібності.

Причому підкреслимо, що інтелектуальний розвиток людини в ранній юності полягає не стільки в накопиченні нових навичок і трансформації індивідуальних інтелектуальних властивостей, скільки в формуванні індивідуального стилю розумової діяльності, тобто стійкого сукупність індивідуальних відмінностей у способах сприйняття, запам'ятовування та мислення, відповідно до різноманітних способів отримання, збору, обробки та використання інформації.

У цьому віці сновидіння займають значне місце в психічному житті і стають особливо конкретними і дієвими.

Л. С. Виготський описує підліткову кризу як поділ на дві фази: негативну (13–14 років) та позитивну (15–17 років), визначаючи дві нові стадії розвитку. Для Л. С. Виготського, Д. Б. Ельконіної друга фаза (15–17 років) вважається ранньою юністю, де основною стає навчально-професійна активність, а за Д. І. Фельдштейном цей період є чутливим для формування мотивації суспільно значущої діяльності, тому зміна парадигми в соціальному становленні особистості відбувається через усвідомлення підлітком свого ставлення до суспільства. На цьому етапі вирішується питання взаємовідносин між собою та суспільством, визначення власного місця в ньому, що є ключовим завданням для особистісного розвитку. [16, с. 60].

У літературі визначаються межі ранньої юності від 14 – 15 до 17 – 18 років, відмінною рисою цього періоду, згідно з автором, є ідеалізоване духовне життя [56].

Розглядаючи специфіку розвитку особистості в підлітковому віці (12-19 років), З. Еріксон, центральним завданням виділяв формування почуття особистої ідентичності. Перехід до юності характеризується становленням емоційної стабільності, специфічності смислоутворювальних мотивів. Цей вік сензитивний до потреби в самоактуалізації, важливим смислотворчим мотивом є мотив відповідності самому собі та мотив самоповаги [55].

З погляду гуманістичної психології, потреба в самоактуалізації і здатність до особистісного зростання виступають основою успішного самовизначення. З. Кон аналізує структурно-змістовні аспекти професійної самосвідомості у підлітковому та ранньому юнацькому віці, тому це поняття є еквівалентним з такими поняттями як егоцентризм, самовідносини, ідентичність тощо [55].

І. Булах вивчав самосвідомість, встановлюючи зв'язок різних аспектів самосвідомості з трьома рівнями активності людини: як фізичного організму, окремої особистості і суспільного індивіда. В. Столін, шукаючи ключові компоненти самосвідомості, що впливають на всі ці рівні, виділяє конфліктний

особистісний сенс, який відображає протистояння різних аспектів життєвого досвіду суб'єкта, конфлікти між його думками та поведінкою [54, с. 25].

Вчені виділяють важливий психологічний аспект самосвідомості у підлітковому віці, що полягає в створенні особистої ідентичності, усвідомленні власної унікальності, спадкоємності та цілісності [48, с. 97].

Розвиваючи поняття «Я-концепції» К. Роджерс виділяє «Я реальне» і «Я ідеальне» неузгодженість між якими, є енергетичною основою для саморозвитку особистості. Саме в юнацькому віці починається формування «Я ідеального», і співвіднесення із ним цілей і вчинків представляють найважливішу функцію самосвідомості, яку А.Н Леонтьєв образно визначає як рух свідомості по вертикалі, що передбачає простір всіх мотивів особистості [54].

Багато вчених враховують самосвідомість як інструмент саморегуляції людини і згідно з цією гіпотезою, автори виділяють різні компоненти в самосвідомості: розуміння себе як активного учасника в діяльності, оцінка своїх психічних характеристик, розуміння власних відносин та моральний аспект, усвідомлення власного розвитку [38, с. 50].

Є. Плотніков стверджує, що професійна самосвідомість - це особистісне усвідомлення людини, що активно займається продуктивною діяльністю, що робить її повноцінним учасником суспільства через свою діяльність [56, с. 12].

У руслі психолого-акмеологічної концепції розвитку професійна самосвідомість розглядається як діяльність, онто- та соціогенез якого представлено як складний процес, що включає 7 етапів або 4 стадії. [51, с. 164].

Психологічні особливості особистості у старших класах такі, що відбувається центральне, особистісне новоутворення - готовність до особистісного та життєвого самовизначення. Провідним видом діяльності стає інтимно-особистісне спілкування.

Особливості віку:

- завершення фізичного розвитку організму, статевого дозрівання;

- уповільнення темпу зростання тіла, наростання м'язової маси та працездатності;
- швидкий розвиток спеціальних здібностей, сформованість розумових здібностей;
- розвиток самосвідомості;
- розвиток індивідуальності;
- вибір професії;
- початок формування взаємних відносин між статями.

Основні завдання психолого-педагогічного розвитку учнів у старших класах:

- набуття особистісної totoжності та цілісності;
- усвідомлення та самовідчуття себе як гідного представника певної статі;
- визначення у професійному плані, що має на увазі незалежне визначення життєвих цілей та вибір майбутньої професії;
- Розвиток готовності до особистісного самовизначення включає в себе розвиток ціннісних переконань, вольових якостей, самостійності та відчуття відповідальності, необхідних для життєвого визначення напрямку.

Нововведення у дорослішанні: самостановлення, самовизначення [54].

Таким чином, центральним психологічним процесом у самосвідомості юнацького віку є процес формування особистої ідентичності, почуття індивідуальної самототожності, спадкоємності та єдності.

1.3 Специфіка завдань національного мультипредметного тесту (частина "Використання мови")

Частина "Використання мови" в НМТ оцінює загальний рівень мовної компетентності абітурієнтів шляхом включення завдань, що тестують різні аспекти мови, а саме завдання розуміння текстів, граматичні конструкції, лексичний запас та вміння застосовувати ці знання в практичних ситуаціях.

Основною формою завдань у частині "Викорстання мови" є заповнення пропусків, яке полягає у тому, що учень заповнює пропуски в поданому тексті, використовуючи один із чотирьох запропонованих варіантів відповідей (граматичних форм або лексичних одиниць). Щодо типів текстів, які використовуються у цьому завданні, то це статті із періодичних видань, уривки художніх творів, оголошення і реклами.

Виконуючи це завдання у національному мультипредметному тесті, учні демонструють навички у розрізненні окремих лексичних одиниць та використання граматичних форм, конструкцій і частин мови відповідно до контексту. Наприклад, розглянемо типове завдання із навчального підручника.

Read the texts below. For questions (1-10) choose the correct answer (A, B, C or D) [40].

LA Bans Plastic Bags

Los Angeles has become (1) _____ city in the US to ban plastic bags, after the city council voted (2) _____ them from supermarkets and thousands of smaller shops. San Francisco was the first US city to ban plastic bags in 2007.

The phase-out will begin following completion of a (3) _____ environmental review. Larger stores would then have six months to get rid of the plastic bags, (4) _____ smaller stores will be allowed 12 months to phase them out. Shops will be able to offer customers paper bags for 10c each.

Environmental activists had argued that the millions of plastic bags (5) _____ in the city were major blight in landfills, waterways and the ocean [40].

1	A	largest	B	large	C	the largest	D	a larger
2	A	banish	B	to banish	C	banished	D	to be banished
3	A	four mounth's	B	four mounths	C	four mounths'	D	four mounth
4	A	while	B	unless	C	until	D	since
5	A	using	B	used	C	be used	D	were used

Такого типу завдання на перевірку граматичної компетентності і виноситься на національний мультипредметний тест з англійської мови у

завданні 6, наприклад, як у демонстраційному варіанті НМТ 2023 року (рис. 1.3.1) [46]:

Рисунок 1.3.1 - Частина "Використання мови", завдання 6 у НМТ [46]

Тому, при підготовці до складання онлайн-тесту використання онлайн-платформ має такі переваги:

1. Оскільки завдання на онлайн-платформах є ближчі за форматом до того, що учні зустрінуть у реальному тесті, це дозволяє звикнути до специфіки онлайн-тестування, робить знайомим середовище тестуванням, а отже, зменшує ризик стресу або незручності під час самого тесту.
2. Більшість онлайн-платформи надають функцію обмеження часу для виконання завдань, що допомагає учням звикнути до тиску часу та керувати ним ефективніше під час тестування.
3. Виконання завдань у формі, яка наближена до реального онлайн-тесту, дозволяє краще зрозуміти, які можливі функції та інтерфейси використовуються під час тестування.
4. Технічна підготовка до виконання завдань у онлайн-режимі дозволяє учням ознайомитися з інтерфейсом платформи, перевірити свою здатність працювати з онлайн-інструментами та морально підготуватись до тестування, оскільки вони уже знають на що очікувати.

5. Багато онлайн-платформ надають негайний зворотній зв'язок щодо правильних та неправильних відповідей, що допомагає вивчити помилки та покращити розуміння матеріалу.

Отже, використання онлайн-платформ для підготовки до онлайн-тесту може бути важливим, оскільки воно дає можливість не лише вивчити матеріал, а й підготувати себе до специфіки самого тестування.

1.4 Застосування інтерактивних технологій як способу мотивації до оволодіння іншомовною компетентністю

Мотивація безпосередньо впливає на успішність учнів, що відображається в їх готовності до навчання та вмінні оволодіти професійною діяльністю. Ця готовність має ключове значення для розвитку майбутніх практичних навичок у випускників. Протягом останніх десятиліть збільшилася критика процесу навчання у вітчизняних вишах. Однією з основних причин недостатньої розвиненості практичних навичок студентів є зменшення їхньої мотивації через акцент на "інструментальний" або "технічний" підхід до навчання викладачів, а також зменшення уваги до особистості студента. Викладачам варто розвивати у студентів навички активного використання позитивного досвіду, сприяти сприйняттю навчання як значущого для життя, підтримувати високий рівень мотивації на всіх етапах самостійного навчання [2-5].

На формування позитивної мотивації до праці в учня впливає багато факторів. До найважливіших належать: гнучка система організації навчального процесу, чітко визначений обсяг завдань і можливі шляхи і методи їх виконання, плідна співпраця між викладачем і студентом і групою студентів, контроль і самоконтроль викладача, а також здатність студента до самооцінки [9; 12; 13; 14; 19-26].

Серед ключових мотивацій пізнавальної самостійності учнів старших класів важливим є їхній інтерес до майбутньої професії та бажання відповідати високим вимогам, які суспільство ставить перед сучасними фахівцями. Отже, головним мотиваційним фактором у організації навчального процесу є спрямованість на використання матеріалів, що пов'язані з професійною сферою, та отримання особистого досвіду [1; 6; 7; 11; 30].

Інтерактивне навчання – це взаємодія між вчителем і учнем, де кожен з них активно співпрацює. Це відмінність від традиційної лінійної моделі навчання, оскільки кожен учасник освітнього процесу бере участь, а не лише вчитель. Це сприяє паритетності та відсутності авторитарних методів керування. Інтерактивне навчання – це стратегія, спрямована на розвиток учнівської інтелектуальної самостійності та соціальних навичок [2; 34-37; 44-47; 52; 58].

За О. Заболотною, С. Ніколаєвою, Н. Карпенко, Ю. Маркобок та іншими, впровадження інтерактивних методів навчання забезпечує можливість для впливу з педагогічного боку, що стимулює учнів до активної розумової діяльності, розвитку творчості, жагу до дослідів щоб знайти нові рішення для різноманітних завдань навчання й дослідження.

Основна мета інтерактивних лекційно-практичних занять полягає не лише у передачі інформації, але й у активному відтворенні цієї інформації студентами. Ця форма навчання вимагає двонаправленого потоку інформації або діалогічності (не передбачається класичний конспектування студентами); інноваційності у поданні інформації та підготовки студентів до лекцій; безперервної взаємодії, що передбачає подолання однобічного потоку інформації за допомогою педагогічних методів і технологій. Це може включати інтерпретаційний діалог (де розбіжності між досвідом студента та викладача вважаються конструктивними), створення внутрішньої мотивації для спільної роботи, забезпечення комфорту та активний пошук нових знань. Під час інтерактивного уроку викладачу краще вести «розмову», а не просто

«говорити» до аудиторії, що сприяє створенню діалогічної форми навчання [18; 28-29; 33; 39; 41; 60-64].

Вчителі, застосовуючи цілісний підхід до навчання, забезпечують сприятливу атмосферу для розвитку активного критичного мислення. Основна мета останньої частини навчання - це стимулювання самостійності та креативного мислення через контрольні запитання та творчі завдання. У цьому випадку, вчитель виступає як організатор, консультант та наставник, тоді як інтерактивні методи сприяють більшій активності у взаємодії не лише між вчителем та студентами, але й між самими студентами, створюючи живе навчальне середовище.

Цей метод навчання активно залучає вчителя та учнів, де вчителю доручається організація умов для самостійності учнів, керуючи ходом уроку через заздалегідь підготовлені завдання та запитання для обговорення, а також ведучи контроль часу та послідовності роботи. Використання інтерактивних методів дуже ефективно підвищує рівень навчання, спонукаючи учнів до активності, самостійності та творчості.

Наприклад, замість очікування першої піднятої руки для відповіді, вчитель направляє учнів на обговорення в парах або групах, а потім запрошує їх поділитися своїми висновками. Завдання може полягати в написанні відповідей на запитання після уроку, що спонукає до обговорення теми на наступному занятті. Лекції чи практичні вправи, побудовані на інтерактивних методах, повинні бути гнучкими й дозволяти вчителю реагувати на реакцію аудиторії, спонукати до діалогу й обговорення, користуючись візуальними посібниками для ясного й зрозумілого навчання [11, с. 7].

У Законі України «Про Національну програму комп'ютеризації» інформаційно-комуніційні технології тописуються як систематичні та організовані процеси інформаційного характеру, що використовують комп'ютерні засоби для швидкого опрацювання, пошуку, розповсюдження та доступу до інформації, незалежно від місця її збереження [32, ст. 44-45].

В. Вострікова уточнює, що інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології представляють собою комплексний набір методів, програмних засобів та технічних рішень, об'єднаних для використання, зберігання, збору, поширення, обробки та відображення інформації користувачами.

Ю. Гунько розглядає концепцію інформаційно-комунікаційних технологій з різних точок зору:

- Вони є набором нових інформаційних технологій, спрямованих на пошук, збір, обробку, створення, передачу та управління інформацією, що сприяє різним формам спілкування.

- Це комплекс методів і технічних рішень, які забезпечують збір, організацію, зберігання, обробку, передачу та відображення інформації, сприяючи розвитку навичок розв'язання технічних і соціальних завдань.

- Це систематизована, організована сукупність інформаційних процесів, які використовують комп'ютерні засоби для швидкого оброблення та доступу до інформації, незалежно від місцезнаходження.

- Це також набір навчальних та методичних матеріалів, технічних засобів, методик та організаційних форм, пов'язаних з навчанням за допомогою комп'ютерних технологій.

- Це комп'ютерні технології, що базуються на певних формалізованих моделях контенту, які використовують програмні засоби для навчання та можливості телекомунікаційних мереж [24, с. 37].

Інструментарій для розвитку компетентностей загальної культури учнів старших класів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій включає різноманітні компоненти:

- Технічні пристрої, такі як комп'ютери, мультимедійні проектори, сенсорні дошки і комп'ютерні комплекси.

- Різноманітне програмне забезпечення - від системного до спеціалізованого.

- Засоби для з'єднання з Інтернетом та забезпечення повноцінної роботи в мережі, включаючи сервери, модеми, програми для ефективного пошуку інформації.

- Освітній контент, спеціально створений для використання в системі освіти, який доступний в мережі Інтернет.

- Методичні матеріали, які сприяють використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі [28, с. 120].

Отже, у своїй суті інформаційно-комунікаційні технології означають об'єднання технологій для вирішення різноманітних завдань у сучасному освітньому інформаційному суспільстві. Це сукупність методів, програмного забезпечення та технічних засобів, об'єднаних у технологічні ланцюги, що спрямовані на здійснення інформаційних процесів для підвищення надійності та ефективності. Вони раціоналізують використання інформаційних ресурсів і підвищують продуктивність у різних сферах діяльності.

Сучасні дослідження ідентифікують три основні категорії інформаційно-комунікаційних технологій: комп'ютерні технології у реальному часі, мультимедійні технології (також називають мультимедіа) та телекомунікаційні мережеві або Інтернет-технології) [43, с. 130].

Оглянемо можливості різних видів інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні англомовної граматичної компетентності учнів старших класів загальноосвітніх шкіл. За словами Т. Бойко, комп'ютерні технології представляють собою технологію, яка базується на використанні текстових та графічних редакторів (редагування тексту, ілюстрування книг тощо), електронних таблиць та баз даних. Підкреслюючи значущість цих інструментів у системі навчання та виховання, важливо зазначити, що комп'ютерні технології допомагають вчителям проводити оцінку рівня сформованості загальних компетенцій старшокласників, здійснювати аналіз даних і відстежувати прогрес у засвоєнні матеріалу протягом усього навчального процесу. Зменшення часу, витраченого на аналіз та контроль навчально-виховного процесу, дозволяє педагогам зосередитись на його

практичному впровадженні та сприяє більш ефективній роботі з учнями [12, с. 26].

Сутність мультимедійних технологій, за словами О. Бігича, полягає в комплексі спеціалізованого забезпечення, яке забезпечує сприйняття, обробку та доставку різноманітної інформації у новому, більш якісному форматі: тексту, графіки, звуку, анімації, телебачення тощо. Здатність мультимедійних технологій об'єднувати різні способи подання інформації (текст, звук, ілюстрації, а також відео та анімація) підвищує візуальність та наочність освітнього процесу, стимулює зацікавленість учнів у навчанні та надихає їх усвідомлювати навчальний матеріал, в тому числі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій [8, с. 7].

Отже, у висновку методичного аналізу використання інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку академічних навичок учнів старших класів, як зазначено у публікації О. Бігич, визначено телекомунікаційні технології як засоби передавання та отримання інформації через місцеві та глобальні комп'ютерні мережі [8, с. 8]:

Комп'ютерні технології спрямовані на:

- проведення негайної оперативної оцінки рівня розвиненості академічних навичок у великих групах учнів загальноосвітніх шкіл;
- аналіз статистичних даних;
- скорочення часу, витраченого на оцінку та контроль навчального процесу.

Мультимедійні технології означають:

- використання спеціальних технічних та програмних рішень для нового рівня розуміння, опрацювання та подачі різноманітної інформації: тексту, графіки, звуку, анімації, телебачення тощо;
- здатність комбінувати різні методи представлення інформації (текст, звук, зображення, відео та анімація);
- підвищення рівня візуалізації освітнього процесу.

Телекомунікаційні технології використовуються для:

-передачі та отримання даних через локальні та глобальні комп'ютерні мережі.

Сучасні технології, такі як інформаційно-комунікаційні технології, широко використовуються для викладання граматики іноземних мов, у режимі онлайн та інших освітніх програмах. Використання цих технологій у навчанні учнів старших класів допомагає сформувати відповідний рівень академічних навичок. Ці засоби дозволяють вчителям творчо та інтерактивно представляти текстову інформацію, графіку, бази даних, аудіо- та відеоматеріали. Важливо впроваджувати ці технології в освітній процес не лише для когнітивного розвитку, але й для збагачення емоційно-моральної та комунікативної сфер учнів. Інтеграція цих технологій у навчальну практику дозволяє впливати на розвиток та виховання особистості старшокласників. Таким чином, використання інформаційно-комунікаційних технологій має значний потенціал у формуванні академічних навичок старшокласників.

Таким чином, в результаті інтерактивного навчання учні розвивають інтелектуальну самостійність, творчий пошук, соціальні та комунікативні компетентності.

Інтерактивне навчання розвиває учнів у різних аспектах, зокрема, сприяє їхній самостійності, творчому мисленню та розвитку навичок спілкування. Цей метод вже отримав визнання на всіх рівнях освіти, оскільки відкриває нові можливості для оновлення навчальних програм, методик викладання і розповсюдження знань за допомогою сучасних мультимедійних технологій. Інтерактивне навчання робить навчальний процес більш різноманітним, підвищує зацікавленість учнів у предметах та мотивацію до навчання.

Впровадження інтерактивних методів у навчання є перспективним кроком, оскільки це додає оперативність, гнучкість та модульність у процес навчання, що відповідає потребам сучасної освіти.

2 ОНЛАЙН-МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Навчальна онлайн-платформа як інноваційний засіб формування англomовної граматичної компетентності учнів старших класів

Сьогодні, під час пандемії та бойових дій на території України, особливої актуальності набуває питання організації дистанційного або змішаного навчання в навчальних закладах різного рівня, і для цього існує багато технологій, платформ тощо.

Мобільне навчання представляє собою сучасний підхід до розвитку дистанційної освіти, використовуючи мобільні пристрої, такі як телефони та смартфони. Унікальність мобільного навчання проявляється через психологічні аспекти, змістове наповнення та орієнтацію на покоління Альфа [42, с. 1].

Аналізуючи різні джерела, включаючи нормативні документи та наукові статті українських та зарубіжних вчених, при врахуванні європейських підходів, виявлено, що питання процесу платформатизованого навчання залишається нецілісним. Висвітлені аспекти не описують належним чином навчання учнів на освітніх платформах, зокрема, платформатизоване навчання. За визначенням В. Редька, платформатизоване навчання – це специфічна форма навчання, яка відбувається на спеціальних Інтернет-платформах, де заздалегідь підготовлений навчальний матеріал для використання на уроках, узгоджений з навчальними програмами. Ця форма навчання може проводитися як у заочному, так і в очному форматі, в будь-якому етапі навчального процесу [70, с. 31].

Розглянемо кілька онлайн-засобів, які використовуються у контексті платформатизованого навчання (табл. 2.1.1).

Таблиця 2.1.1 - Різновидність освітніх онлайн-платформ [70]

№	Готові платформи для	Платформи для самостійного
---	----------------------	----------------------------

	використання на уроках	наповнення
--	------------------------	------------

Продовження таблиці 2.1.1

1	Liveworksheets https://www.liveworksheets.com/ [67]	Moodle https://moodle.org/?lang=uk
2	Єдина школа https://eschool-ua.com/#/	Google Classroom https://classroom.google.com/u/0/
3	iSLCollective https://en.islcollective.com/	edform https://edform.com/
	wizer.me https://app.wizer.me/explore	miro https://miro.com/app/dashboard/ [68]
4	Всеукраїнська школа онлайн https://lms.e-school.net.ua/	На Урок https://naurok.com.ua/

Вказані у таблиці платформи мають можливість об'єднати учнів та вчителя для створення віртуального класу та цифрового кабінету для онлайн навчання. Цифровий кабінет вчителя - це індивідуальне програмне середовище онлайн, яке дозволяє вчителю збирати освітні ресурси, надавати до них доступ та бачити результати учнів у реальному часі і цей інструмент дозволяє призначати завдання, отримувати результати та відслідковувати прогрес навчання. Різниця між цими платформами полягає в їхньому наповненні, наприклад, порівняємо візуальну та матеріальну базу між платформами, що створені розробниками та тими, що створені вчителями для навчання. Правильний вибір платформи є ключовим для успішного онлайн навчання, оскільки на платформі з обмеженими інструментами викладання або навчання може бути неефективним та незручним [86, с.1].

Зараз існує ряд програм з різноманітними інструментами, які можуть повністю або значно полегшити навчальний процес:

До інструментарію платформи **Zoom** входять whiteboard, функція трансляції, чат, емодзі, функція підняття руки, можлива зміна фону і відео-запис уроку. До того ж, коли учень веде себе не відповідно на уроці та порушує дисципліну, вчитель може вимкнути аудіо. Користувачі можуть створювати зустрічі або заняття, надаючи іншим людям посилання для приєднання. Учасники можуть брати участь у відеоконференції, обговорювати проекти, співпрацювати на спільних документах за допомогою дошки для записів або анотацій, обмінюватися файлами та використовувати чат для спілкування під час зустрічі.

Zoom також має функції управління аудіо і відео (вмикання/вимикання мікрофона або веб-камери), можливість поділитися екраном для показу матеріалів, а також записати відеоконференцію для подальшого перегляду.

Microsoft Teams - це платформа для співпраці та комунікації, розроблена компанією Microsoft. Вона об'єднує в собі різні інструменти для спільної роботи, обговорень, обміну файлами та організації зустрічей в одному централізованому місці.

Ця платформа надає можливість створювати команди, де користувачі можуть спілкуватися через чат, проводити відеоконференції, спільно працювати над документами, включаючи файлове сховище, дошку для спільного планування, обмін документами, календарем для планування подій та іншими інструментами для співпраці. Також Teams має можливість створення віртуальних класів для вчителів, щоб організовувати заняття, надавати завдання, спілкуватися зі студентами через чат або відеодзвінки, викладати матеріали та контролювати процес навчання. Teams дозволяє зручно організовувати навчальний процес онлайн для вчителів і студентів.

Jamboard - це інтерактивна дошка від Google, призначена для спільної роботи та творчості в реальному часі. Основний принцип роботи полягає в тому, що користувачі можуть створювати та спільно редагувати віртуальні дошки, використовуючи для цього різноманітні інструменти, такі як маркери, пензлики, текстові блоки та навіть можливість додавати зображення або файли.

Jamboard дозволяє працювати у режимі реального часу, що дозволяє декільком користувачам одночасно вносити зміни на дошці. Це особливо корисно для командної роботи, коли люди знаходяться в різних місцях.

Google Hangouts - це платформа для миттєвого обміну повідомленнями, відео- та голосових дзвінків, розроблена компанією Google. Цей інструмент дозволяє користувачам спілкуватися один з одним в режимі реального часу через Інтернет. На Google Hangouts можна проводити відеоконференції з одним або кількома співрозмовниками, обмінюватися повідомленнями або дзвінками, навіть коли користувачі використовують різні пристрої чи платформи. Це зручний інструмент для особистого або робочого спілкування, який дає можливість спілкуватися через текстові повідомлення, обмін файлами, а також проводити аудіо- та відеодзвінки.

Крім того, Google Hangouts інтегрований з іншими сервісами Google, що робить його зручним для користувачів, які вже використовують інші продукти Google, такі як Gmail чи Google Calendar.

Webex. Cisco Webex є популярною платформою для відеоконференцій та співпраці в реальному часі. Вона надає можливість віддаленого спілкування, обміну повідомленнями, спільної роботи над документами і виконанню відеоконференцій через Інтернет. Основні функції Webex включають:

1. Відеоконференції та аудіозв'язок: Можливість проведення відеоконференцій з декількома учасниками одночасно. Включає функції обміну екраном, чату, підключення через мобільні пристрої та інше.
2. Спільна робота над документами: Функції спільної роботи над файлами під час відеоконференцій, спільне редагування документів, спільний доступ до вмісту.
3. Чат та обмін повідомленнями: Можливість обміну текстовими повідомленнями під час відеоконференцій або в режимі реального часу.
4. Планування та керування зустрічами: Функції планування зустрічей, нагадування про зустрічі, керування учасниками і т.д.

Webex - це потужний інструмент для комунікації та співпраці, особливо корисний для великих команд, віддалених робочих груп та віртуальних зустрічей [77, с.1].

Moodle є онлайн-платформою для навчання, що призначена для створення безпечного персоналізованого навчального середовища для педагогів та студентів [2].

Moodle — це безкоштовна система з контролю навчанням, яка має на меті формування новітнього навчального процесу та організацію взаємодії між викладачами та учнями. [3].

Вчительські вимоги сьогодення зазначають на необхідність постійного розвитку, наполегливості, творчості і гнучкості у пристосуванні до нових реалій. Традиційна форма навчання забезпечує захоплюючий навчальний процес, що відповідає потребам учнів у спілкуванні, груповій та індивідуальній роботі, активних іграх на уроках та перервах у школі. Таким чином, вчитель гарантує досягнення запланованих результатів навчання та виконання навчальної програми.

Проте, сучасні обставини, зокрема пандемія та ст війни в країні, змушують вчителів шукати нові методи та підходи у роботі. У цих складних умовах у освітньому середовищі і по всій країні, для досягнення успішних результатів та усунення недоліків у навчанні, використовується комбіноване та дистанційне навчання, що передбачає чергування денних та дистанційних занять. Вчитель враховують вікові особливості, відповідно встановлюють графік дистанційного навчання, дотримуються вимог офіційних установ та застосовують різноманітні методи для розвитку творчих та конкурентоздатних особистостей.

Під час навчання вчителі стимулюють зацікавленість у предметі, вчать розрізняти головне в інформаційному потоці, розвивають необхідні навички згідно з програмою.

Дистанційне навчання застосовується як частина змішаної моделі та під час кризових ситуацій, таких як конфліктні ситуації або пандемія, коли

використовують різноманітні освітні платформи, такі як Zoom та Google Classroom, а онлайн-уроки базуються на відеоматеріалах, інтерактивних презентаціях, вправах, електронних підручниках та інших освітніх ресурсах. [56, с.1].

Lingva.Skills є значним вітчизняним проєктом для навчання англійської мови онлайн, започаткованим у 2016 році на базі Міністерства юстиції України за методикою Віталія Зубкова, відомого поліглота. Цей курс структурований так, що його можна розпочати з будь-якого рівня, навчаючись поступово від А1 до В1+, а методика навчання спрямована на формування навичок активного та правильного використання мови у повсякденному спілкуванні. До того ж у навчальному процесі застосовується засіб гейміфікації, що відображає особистий прогрес у навчанні та стимулює до подальшого розвитку. Матеріали на платформі охоплюють різноманітні види вправ – від вивчення нових слів до аудіювання, перекладу, конструювання речень за шаблонами та засвоєння мовних конструкцій.

При вивченні граматики англійської мови у режимі онлайн, учні зіштовхуються з викликами, оскільки технічні обмеження учнів та вчителів можуть впливати на якість освіти. Онлайн-навчання також стикається з проблемою неефективного використання технологій від сторони учнів та батьків через відволікаючі фактори, несерйозне ставлення та короткочасна увага учнів, проблеми з підключенням до мережі та Інтернету – все це складнощі, які потребують уваги й удосконалення [54, с.1].

Л. Петрик в своїй дисертації зазначила важливість вивчення особливостей успішного використання медіа-засобів у навчанні іноземних мов у школі. Вона рекомендує проаналізувати фактори, що впливають на необхідність виділення таких особливостей, а саме визначено роль вчителя в навчальному процесі, характеристики аудиторії, психологічні особливості розвитку молодших школярів, специфіку предмета "Іноземна мова" і різні підходи до класифікації медіа-засобів.

За Концепцією "Нова українська школа" змінюються вимоги до організації навчального середовища, яке повинно повністю задовольняти потреби учнів. Ініціатива з навчальних дій має йти не лише від вчителя, а й від учнів, створюючи умови для самовираження та самостійного вибору, сприяючи розвитку навичок і позитивного ставлення до інших. Змінюється також роль вчителя, який вже несе не тільки функцію єдиного джерела знань для учнів [50, с. 78].

Особливу вагу набуває усвідомлення вчителем набору основних навичок, які необхідно вміти для успішного функціонування в сучасному, конкурентному суспільстві, що постійно змінюється. Ці навички були визначені представниками організації "Партнерство для розвитку навичок 21 століття", які зауважили що професійна робота з інформацією та комп'ютером є складовою життєво необхідного набору навичок і формування цих навичок стає викликом для вчителя у процесі перегляду методик навчання іноземних мов [69, с. 79].

Петрик Л. звертає увагу на те, що твердження про результативність використання медіа ресурсів у навчальному процесі має пряму залежність від учня та його потреб, до прикладу, розглянемо особливості представників покоління Z, народження яких припадає на період з 2003 року і до наших днів. Це перше цифрове покоління, яке тісно пов'язане з соціальними мережами, інтернетом, відеоплатформами, мобільними телефонами та іншими гаджетами. Більше того, вони активно споживають і створюють контент у нових медіа, постійно взаємодіють у віртуальному просторі, діляться фотографіями з мобільних телефонів, обговорюють новини, завантажують відео та зображення, публікують тексти. Діти цього покоління навчаються головним чином інтуїтивно, через власні спроби і помилки, проте вони демонструють високу технологічну грамотність. Крім цього, покоління Z володіє навичкою виконувати декілька завдань одночасно (multitasking) та оперативно перемикається з одного завдання на інше [69, с. 80].

Отже, теорія поколінь допомагає вчителю розуміти, як належно навчати учнів конкретного покоління, враховуючи їхні запити та вподобання у сприйнятті інформації, а це дає можливість передбачати матеріали та методи навчання для досягнення максимальної ефективності у вивченні іноземних мов [69, с. 81].

Для досягнення позитивних результатів у вивченні мови важливо забезпечити ефективну взаємодію між учнями, батьками та вчителями з урахуванням освітніх потреб кожної людини в умовах карантину та бойових дій. Позитивним є те, що модель змішаного та дистанційного навчання через навчальні платформи пропонує нові форми роботи, змінює атмосферу на уроці та його перебіг, додає певну «родзинку», яка сприяє покращенню успішності учнів, досягненню певних результатів у предметі та забезпечує виконання освітньої програми.

2.2 Практичне використання сучасних навчальних онлайн-платформ для удосконалення граматичних навичок при підготовці до НМТ

Під час проходження практики ознайомилися із методикою використання онлайн-платформ Baamboozle, Wheelofnames, Quizizz, Wizer.me, Socrative, Davebirss.com з функцією Story dice. Так, під час вивчення теми Gerunds and Infinitives використовувались ресурси цих онлайн-платформ.

Герундій - це форма дієслова з закінченням -ing, яка поєднує властивості іменника та дієслова. Він не виражає особу чи число, і не вживається з артиклями. Українська мова використовує іменники, утворені від дієслів (наприклад, reading - читання), інфінітивну форму, а також іноді дієприкметники та дієприслівники (наприклад, being seen - помічений, walking - гуляючи). Є багато правил та винятків, через які учні стикаються з певними складнощами при вивченні цих дієслів, зокрема одними з найпоширеніших труднощів вважаємо:

- Неправильне використання форми дієслова, коли учні плутають форму герундію з інфінітивом або використовувати неправильну форму дієслова для певної ситуації.

- Учні не розуміють, який контекст потрібно використовувати для кожної форми дієслова.

- Недостатній словниковий запас стає причиною виникнення проблеми у учнів при вивченні нових дієслів та їх форм.

- Відсутність практики ускладнює вивчення та запам'ятовування.

Досліджуючи цю тему, нами було виявлено ряд методик, що допомагають у вивченні цієї теми, і однією з них є використання онлайн-платформи *vaamboozle*. Пропонуємо використовувати наступні кроки для покращення вивчення груп дієслів:

На платформі відразу можна знайти готові ігри з теми "Герундій" або ж можна створити власну гру за допомогою інструментів *Vaamboozle*.

За допомогою інструментів *Vaamboozle* учні називають приклади дієслів в інфінітивній формі та формі герундію, пригадують правила щодо використання. Учні самостійно виконують вправи на ст. 10 та перевіряють в *open-class*.

Учні відпрацьовують правила та особливості вживання герундію та інфінітиву, виконуючи завдання *open-the-brackets* на навчальній платформі *vaamboozle*. За кожну правильну відповідь учні отримують бали. Команда, що набрала найбільшу кількість - переможець (Рис. 2.1-2.4).

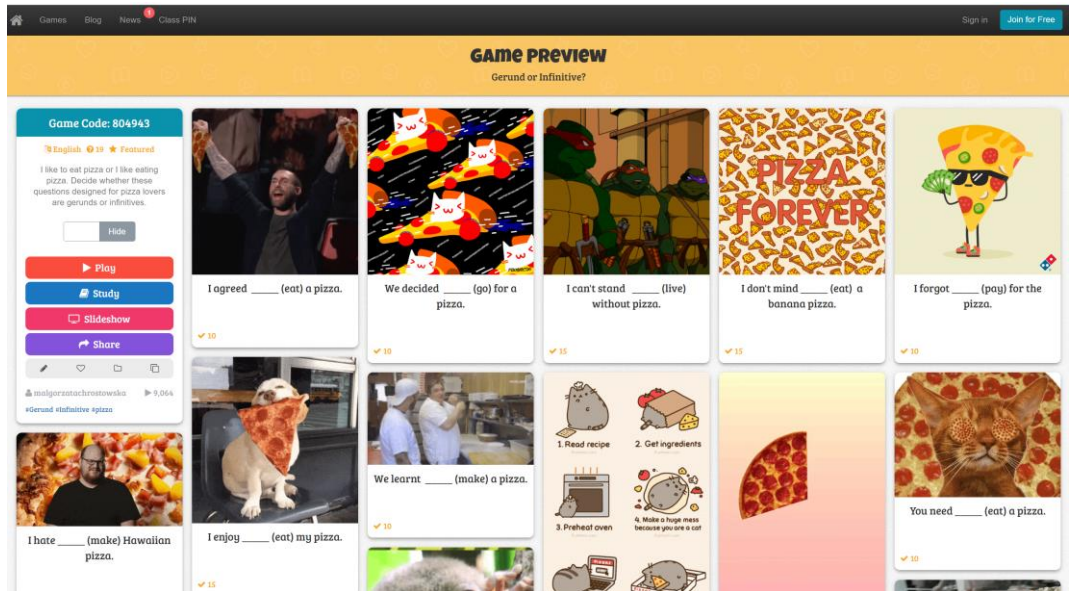

Рисунок. 2.1 Онлайн-платформа baamboozle у вивченні теми Gerunds and Infinitives [61]

На Baamboozle можна створювати різноманітні інтерактивні гри, такі як кросворди, головоломки, ігри на знаходження пар, тестування та багато іншого. Слід зазначити, що сервіс має і платну версію, проте безкоштовної цілком вистачає.

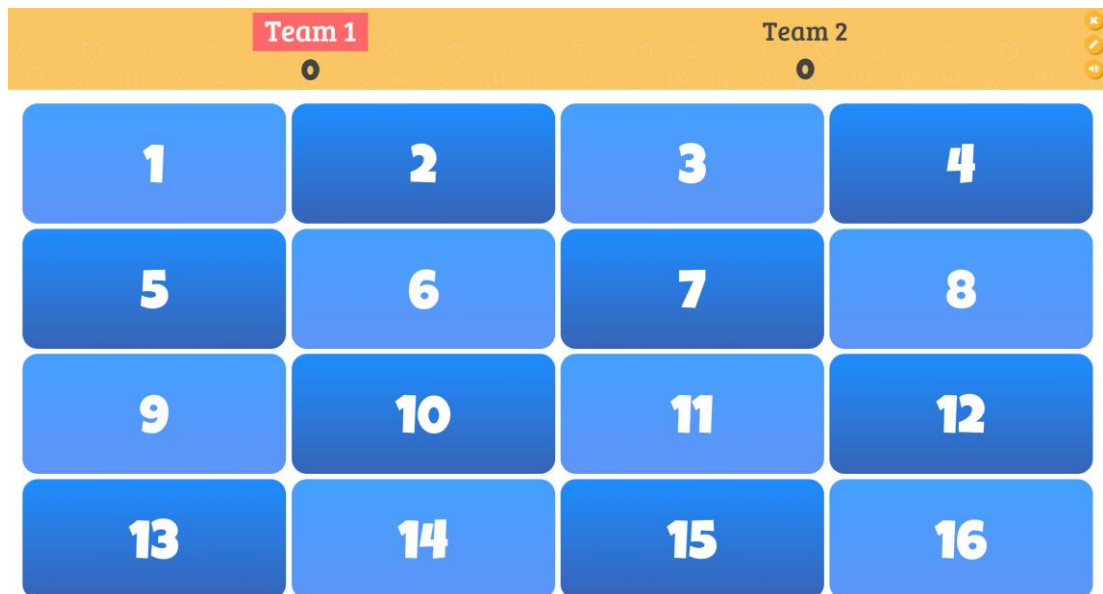

Рисунок. 2.2 - Онлайн-платформа baamboozle у вивченні теми Gerunds and Infinitives [61]

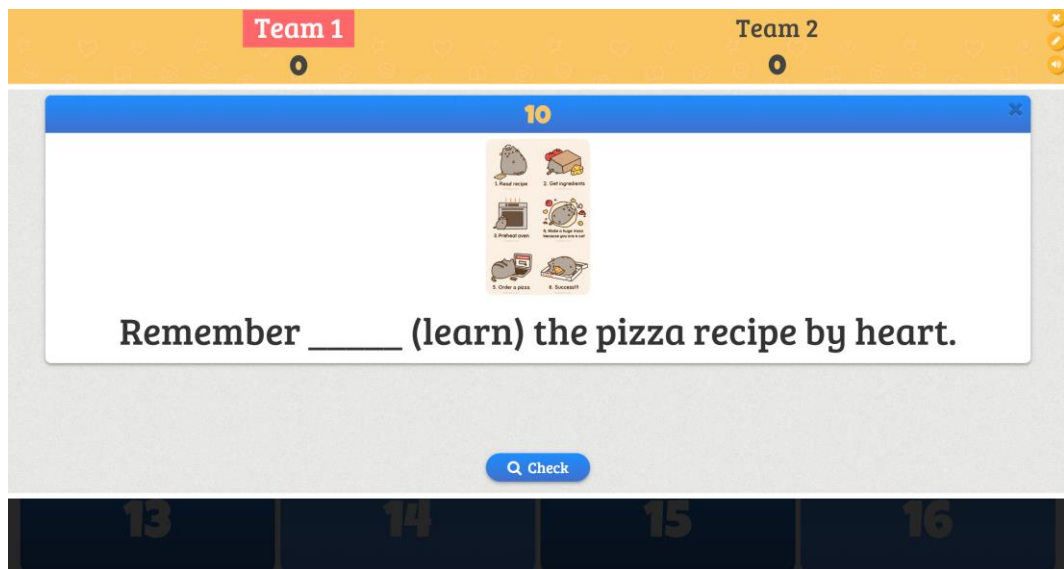

Рисунок. 2.3 - Онлайн-платформа baamboozle у вивченні теми Gerunds and Infinitives [61]

Крім того, сервіс корисний для всіх, хто хоче не лише вивчати нові слова та граматичні конструкції, а й практикувати вимову, розвивати пам'ять та когнітивні навички.

Рисунок. 2.4 - Онлайн-платформа baamboozle у вивченні теми Gerunds and Infinitives [61]

Отже, спектр видів граматичних вправ, які можна застосувати на онлайн-платформі є широким і уможлиблює створення таких завдань як заповнення пропусків (учні повинні вставити відсутні слова в речення, використовуючи

правильну граматичну конструкцію); відповіді на питання (учні повинні обрати картку та відповісти на питання з використанням дієслова та правильним вживанням інфінітиву чи герундію після нього); побудувати речення із заданими словами та граматично правильною конструкцією); розпізнати та виправити помилки в реченнях чи текстах; переклад з однієї мови на іншу.

Сайт [Wheelofnames](http://Wheelofnames.com) - це ще один інструмент, який може бути корисним у вивченні граматики англійської мови через свою можливість створювати і керувати випадковими списками слів чи фраз. Ось деякі його корисні функції:

1. Генерація випадкових списків: Сайт дозволяє створювати випадкові списки слів або фраз, що можна використовувати для вивчення граматичних конструкцій, нових слів або фраз.

2. Тестування знань: Ви можете використовувати цей сайт для проведення випадкових тестів з граматики, де студенти обирають слова чи фрази, щоб виконати завдання на основі вибору зі списку, а саме *multiple choice, fill the gaps, translate, answer the question*.

3. Створення груп: Ви можете розділити учнів на групи та створювати випадкові команди для виконання колективних завдань, що стимулює співпрацю та командну роботу, наприклад, на етапі активізації граматичної теми у письмі учні діляться на пари та, використовуючи онлайн-сервіс wheelofnames.com, отримують по 7 дієслів і фразових дієслів, що вимагають після себе інфінітиву чи герундію, й складають історію. Кожна пара зачитує свою історію, пропускаючи слово вжите в герундії чи інфінітивній формі. Інші учні записують у правильному порядку дієслова у необхідній формі та обгрунтовують свою думку. Учні, використовуючи свої нотатки, переказують одну з історій своїх однокласників. (Рис. 2.5-2.6) [77].

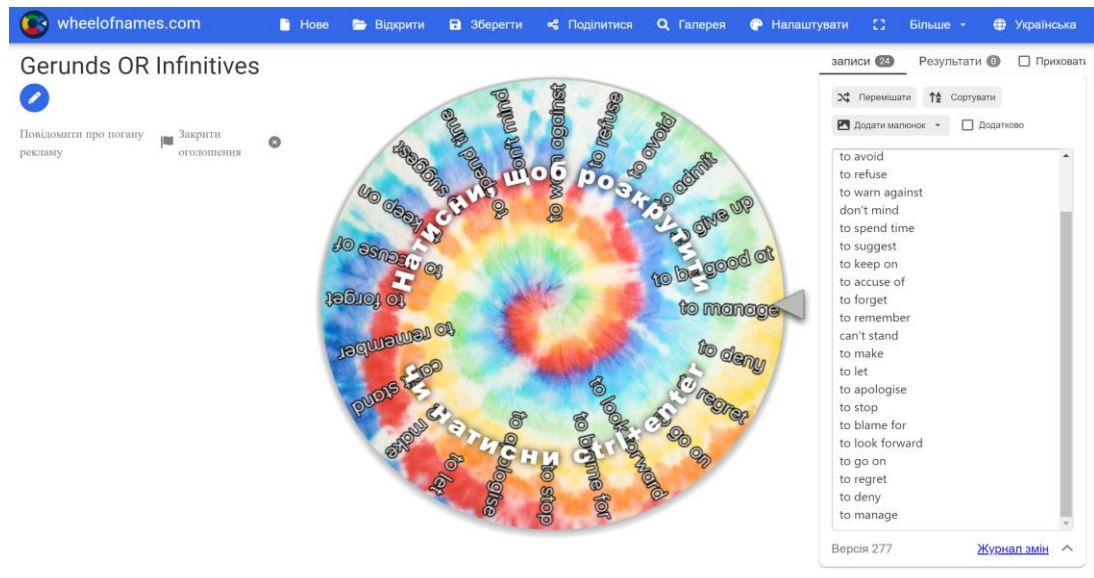

Рисунок. 2.5 - Онлайн-платформа wheelofnames.com у вивченні теми Gerunds and Infinitives [77]

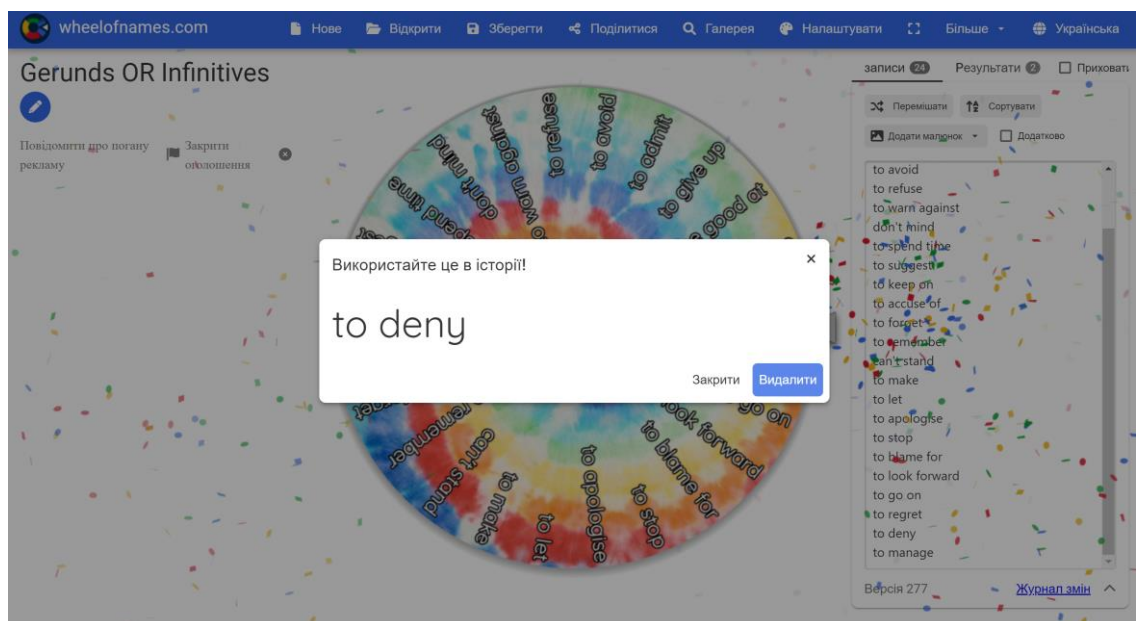
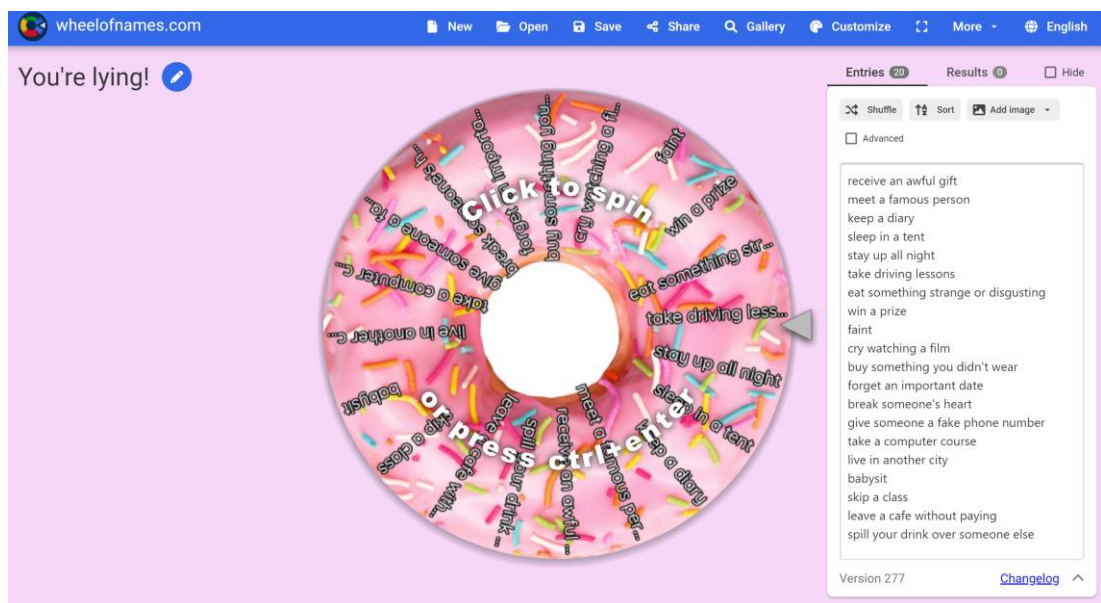

Рисунок. 2.6 - Онлайн-платформа wheelofnames.com у вивченні теми Gerunds and Infinitives [77]

Під час вивчення теми Present Perfect and Past Simple учні виконують завдання у підручнику Grammar and Vocabulary for First та відпрацьовують правила й особливості вживання Present Perfect and Past Simple у говорінні на платформі Wheelofnames.com.

Учні діляться на команди по 2-3 людини та грають гру "You are lying". Команда А крутить колесо , їм випадає якась ситуація, з якою вони складають питання у конструкції "Have you ever..?" та призначають учасника з іншої команди В відповідати на це питання. Навіть якщо це неправда, відповідь завжди має бути "Yes, I have". Учасники з команди А можуть ставити додаткові запитання про цю ситуацію в минулому і врешті-решт, відгадати чи учасник з команди В каже правду чи брехню.

За кожну правильну здогадку, команди отримують бали. Хто отримав

найбільше - переможець (Рис. 2.7) [76].

Рисунок. 2.7 - Гра 'You're lying' на онлайн-платформі Wheelofnames.com у вивченні теми Gerunds and Infinitives [76]

Отже, робота з Wheelofnames досить проста: ви вводите список слів або фраз, а потім можна обертати колесо, щоб випадково обирати слова або формувати випадкові комбінації. Це може бути корисним інструментом для створення вправ та тестів, спрямованих на покращення граматики та словникового запасу в англійській мові.

У вигляді домашнього завдання учням пропонують виконати вправи у навчальному підручнику і вивчити слова, що вимагають після себе інфінітиву та герундію на платформі Quizlet (Рис. 2.8) [72].

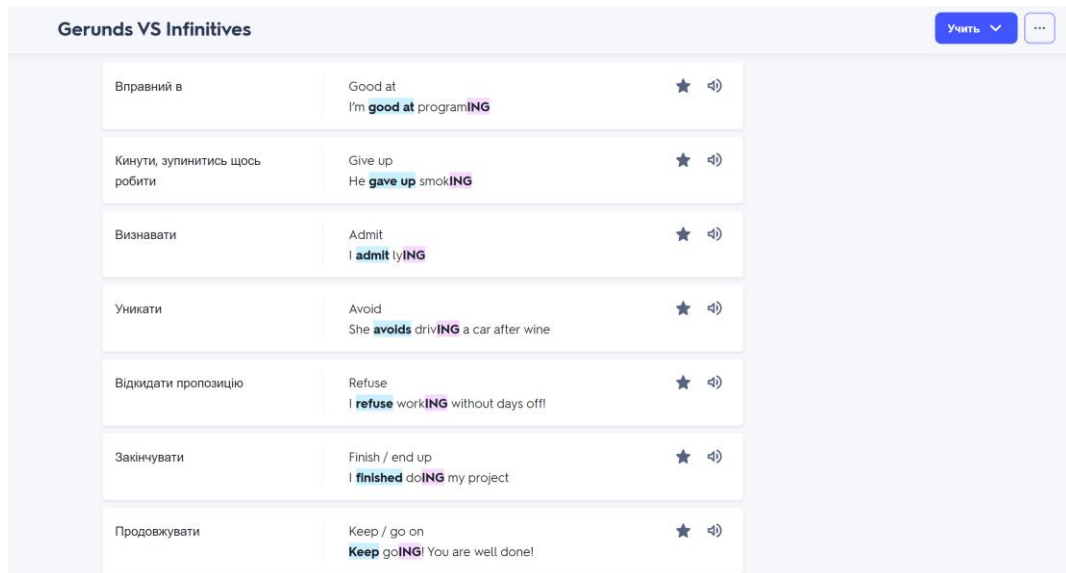

Рисунок. 2.8 - Онлайн-платформа Quizlet у вивченні теми Gerunds and Infinitives [72]

Quizlet - це дуже корисний інструмент для вивчення нових слів в контексті навчання англійської мови, до прикладу тих, що вимагають після себе герундію чи інфінітиву. Ось деякі його функції, корисні для вивчення нових слів:

1. Створення наборів карток: Ви можете створювати власні набори карток із словами або фразами на англійській мові, додавати переклади, визначення чи приклади вживання.
2. Мультиформатні вправи: Quizlet пропонує різноманітні типи вправ для повторення слів, такі як тестування, гру на зіставлення, написання відповідей та інші. Це дозволяє учням вивчати слова різними способами.
3. Аудіопідтримка: Ви можете додавати аудіофайли для вимови слів, що полегшує навчання вимови та аудіальне запам'ятовування.

4. Тести та гейміфікація: Quizlet має інтерактивні тести, які дозволяють учням перевірити свої знання та гру "Спритність", яка гейміфікує процес вивчення.

5. Спільний доступ до наборів слів: Ви можете ділитися своїми наборами карток з іншими користувачами або користуватися наборами, які створені іншими, що розширює можливості навчання.

Загалом, Quizlet дозволяє створювати і використовувати різні інтерактивні інструменти для ефективного вивчення та повторення нових слів, забезпечуючи багатогранний підхід до навчання лексики.

Для перевірки рівня обізнаності учнів у попередній темі вони самостійно виконують короткий тест на онлайн-платформі Socrative (Рис. 2.9-2.10) [73].

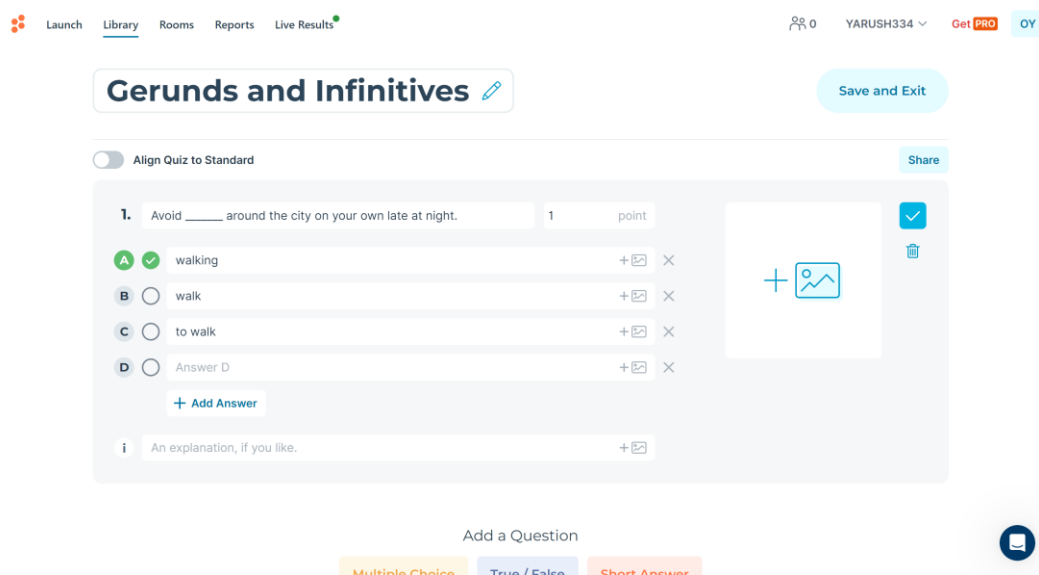

Рисунок. 2.9 - Онлайн-платформа Socrative у вивченні теми Gerunds and Infinitives [73]

Socrative - це онлайн-інструмент для навчання, який може бути корисним при вивченні граматики англійської мови у багатьох відношеннях:

1. Тести і вправи: Socrative дозволяє створювати тести, вправи та завдання з граматики англійської мови, що дозволяє вчителям стежити за успішністю учнів та оцінювати їхні знання, наприклад, multiple choice, open answer, matching, put the words into correct order, fill the gaps.

2. **Інтерактивність:** Він може бути використаний для проведення інтерактивних уроків, де учні можуть відповідати на питання чи виконувати завдання в реальному часі через свої пристрої.

3. **Миттєва звітність:** Socrative надає звіти та статистику, які можна використовувати для оцінки успішності учнів, визначення слабких місць та покращення методики викладання у режимі реального часу, тому вчителям не потрібно витрачати зайвий час на перевірку зошитів, тому що Socrative робить це за них.

4. **Адаптивність:** Завдяки можливості налаштовувати завдання на різний рівень складності, вчителі можуть адаптувати матеріали до потреб конкретної групи учнів.

5. **Обмін матеріалами:** Вчителі можуть обмінюватися тестами та матеріалами для вивчення граматики з іншими вчителями.

6. **Екологічність:** Використання онлайн-інструменту дозволяє уникнути використання паперу, що сприяє збереженню навколишнього середовища.

The screenshot shows the Socrative interface for a quiz titled "Gerunds and Infinitives". At the top, there are navigation links: Launch, Library, Rooms, Reports, and Live Results. The user's name is YARUSH334. Below the title, there are buttons for "Invite Students" and "Finish Activity". There are three toggle switches: "Show Names" (checked), "Show Responses" (checked), and "Show Results" (checked). A table displays the results for two students: nastya and Sofi. The table has columns for questions 1 through 9 and a "Class Total" row. A Zoom video conference window is overlaid on the bottom left, showing two participants: Nastia Korsakova and another student.

NAME	SCORE %	1	2	3	4	5	6	7	8	9
nastya	27%	✓ A	✓ B	✓ A	✗ A	✓ B				
Sofi	60%	✓ A	✓ B	✓ A	✓ B	✓ B	✓ False	✓ True	✓ True	✓ Ing
2 Class Total		100%	100%	100%	50%	100%	50%	50%	50%	50%

Рисунок. 2.10 Онлайн-платформа Socrative у вивченні теми Gerunds and Infinitives [73]

Отже, Socrative надає більше можливостей для інтерактивного та ефективного навчання, а також спрощує процес тестування для вчителів і робить навчання більш індивідуалізованим для учнів.

Під час вивчення наступної теми - Past Perfect Simple and Past Perfect Continuous учні практикують граматичну тему та розвивають навички говоріння, застосовуючи прийом: circle story. На сайті davebirss.com у функції story dice, учням рандомно генеруються зображення, на основі яких вони повинні скласти історію. По черзі кожен складає речення, використовуючи Past Simple and Past Perfect Simple. Історія має включати вступ, кульмінацію та логічне завершення (Рис. 2.11) [65].

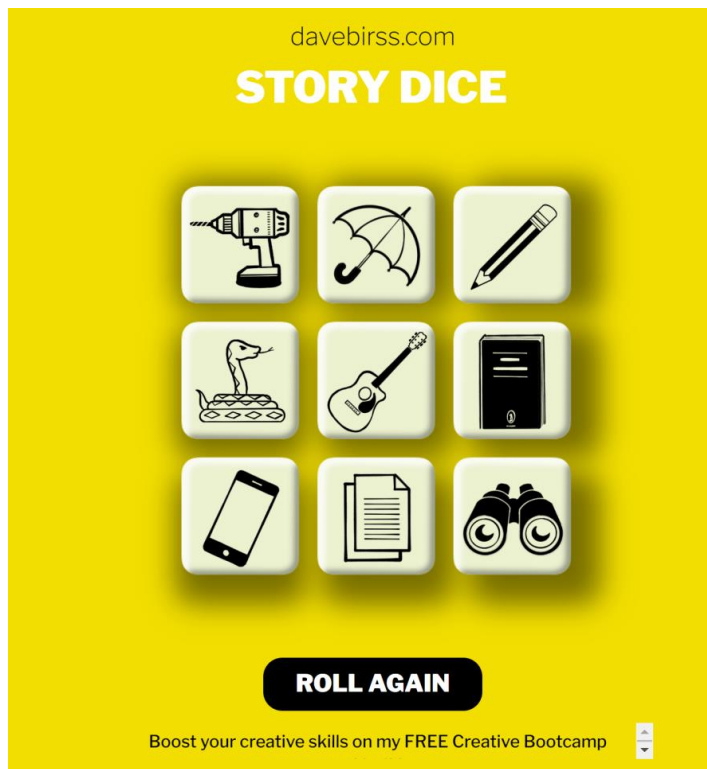

Рисунок. 2.11 - Онлайн-платформа Davebirss.com з функцією storydice у вивченні теми Past Perfect Simple and Continuous [65]

Інтерактивна функція "storydice" стане корисним інструментом для вивчення граматики англійської мови через творчий підхід до навчання, оскільки вона кможливлює застосовування та закріплення знань граматичних конструкцій у контексті створення розповідей.

Ось кілька способів, які вчителі можуть використовувати для навчання граматики за допомогою інтерактивної функції storydice:

1. Практика граматичних конструкцій: Кидання кубика та використання отриманих слів, фраз чи образів для створення розповідей допомагає використовувати граматичні структури у реальному контексті.

2. Закріплення вивчених тем: Можливість створювати історії, використовуючи слова чи тематику, яку нещодавно вивчали, і це допоможе закріпити новий матеріал та використати його в практичних завданнях.

3. Розвиток навичок письма: Створення розповідей за допомогою обраних елементів може поліпшити навички письма, розвиваючи уяву та креативність.

4. Активізація словникового запасу: Використання нових слів чи фраз у контексті історій допомагає не лише навчитися граматиці, але й розширити словниковий запас.

5. Використання в груповій роботі: Якщо англійська мова вивчається у групі, storydice стане необхідним інструментом для спільного створення розповідей та спілкування на англійській мові у командній роботі.

Ця методика може робити процес навчання більш захопливим та цікавим, оскільки вона спрямована на творчий процес та застосування вивчених знань у реальних ситуаціях.

Під час вивчення теми Reported speech учні відпрацьовували правила та особливості вживання Reported speech. Учні грають у вікторину на онлайн-сервісі Quizizz. Гравці змагаються між собою та отримують бали за правильні відповіді (Рис. 2.12-2.14) [71].

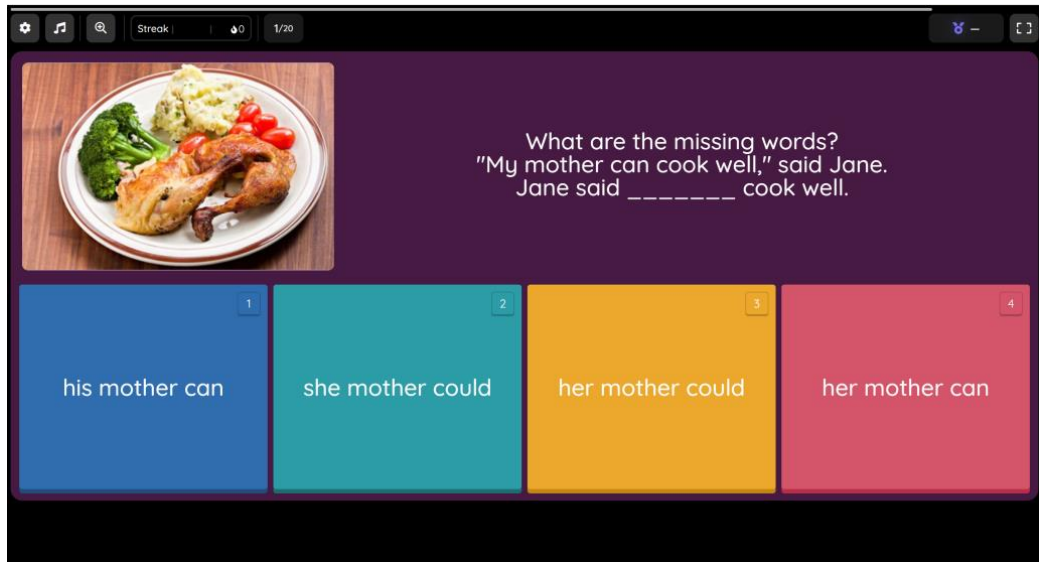

Рисунок. 2.12 - Онлайн-платформа Quizizz у вивченні теми Reported speech [71]

Quizizz - це онлайн-платформа для створення та проведення інтерактивних тестів та вікторин. Ось деякі з її функцій та як вони можуть бути корисні для вивчення граматики англійської мови:

1. Вчителі можуть створювати власні тести з питань граматики, додавати картинки, відео або аудіофайли для ілюстрації матеріалу.
2. Quizizz пропонує різноманітні типи питань, такі як багатовибірні, правильне/неправильне твердження, встановлення послідовності та інші. Це дозволяє створювати різноманітні завдання для вивчення граматичних правил.
3. Учні можуть грати в гру одночасно або у власному темпі, що робить процес навчання цікавішим та захоплюючим.
4. Вчителі можуть налаштовувати таймери для завдань, що стимулює учнів працювати швидше та думати на ходу.
5. Після завершення тестування Quizizz надає звіти про результати учнів, дозволяючи вчителям оцінити успішність, визначити слабкі місця та адаптувати навчальний план.

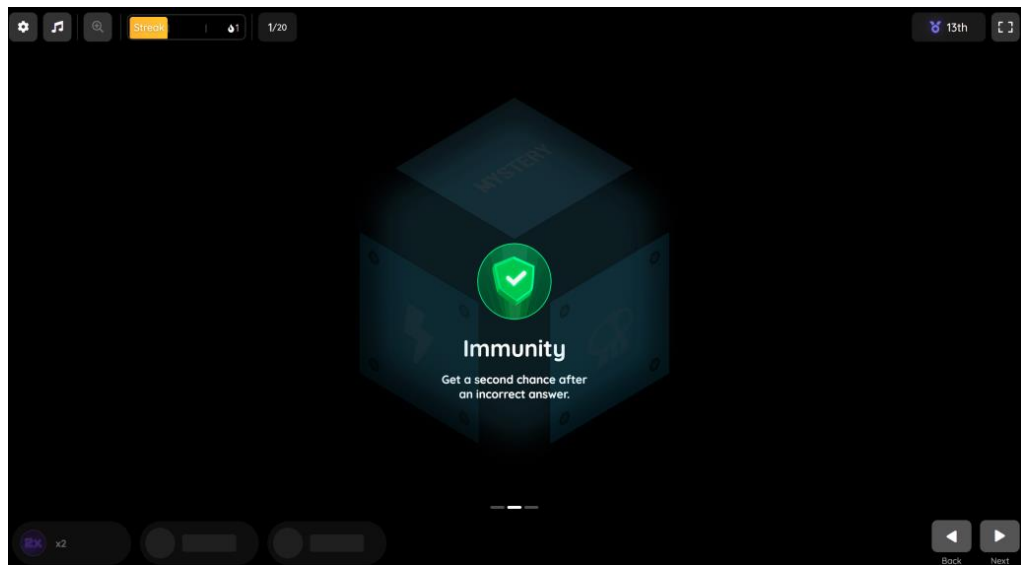

Рисунок. 2.13 - Онлайн-платформа Quizizz у вивченні теми Reported speech [71]

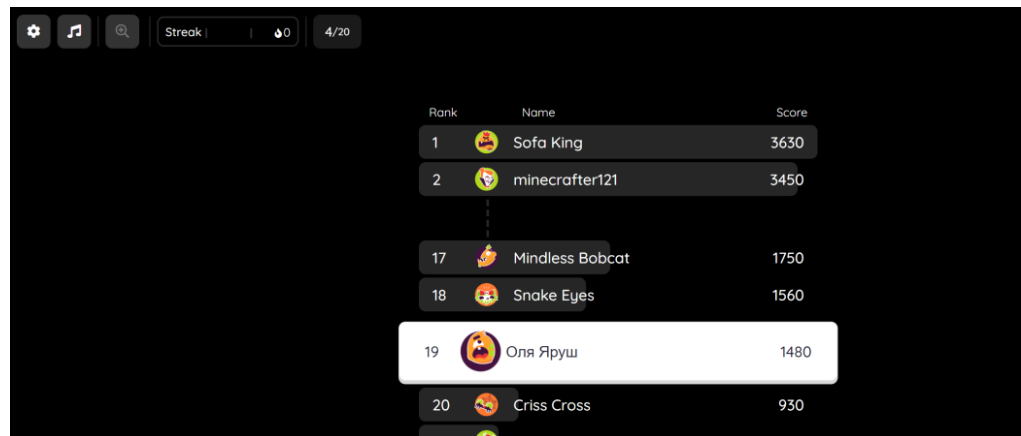

Рисунок. 2.14 - Онлайн-платформа Quizizz у вивченні теми Reported speech [71]

Загалом, Quizizz - це інструмент, який сприяє вивченню граматики англійської мови через інтерактивні завдання, забезпечуючи можливість гри та співробітництва, а також дозволяючи вчителям індивідуалізувати навчання відповідно до потреб учнів.

На підставі отриманих результатів дослідження, можна впевнено стверджувати, що використання онлайн засобів та платформ в навчальному процесі є дієвим і корисним заходом, оскільки вони сприяють покращенню якості навчання, підвищенню мотивації учнів та підвищенню результативності навчального процесу, і використання цих інноваційних засобів допомагає

підготувати студентів до сучасного інформаційного суспільства, де навички роботи з онлайн інструментами є дуже важливими.

Таким чином, ми вважаємо використання онлайн засобів у навчальному процесі вкрай корисним і рекомендуємо їх впроваджувати для покращення навчального середовища.

3 ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ У УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

3.1 Етапи формування англomовної граматичної компетентності учнів старших класів

Процес формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів з використанням онлайн- платформ Baamboozle, Wheelofnames, Quizizz, Socrative відбувається у кілька етапів. О. А. Пореченкова та С. Ю. Казанцева виділяють наступні основні етапи (див. рис. 3.1) [28, с. 25-27].

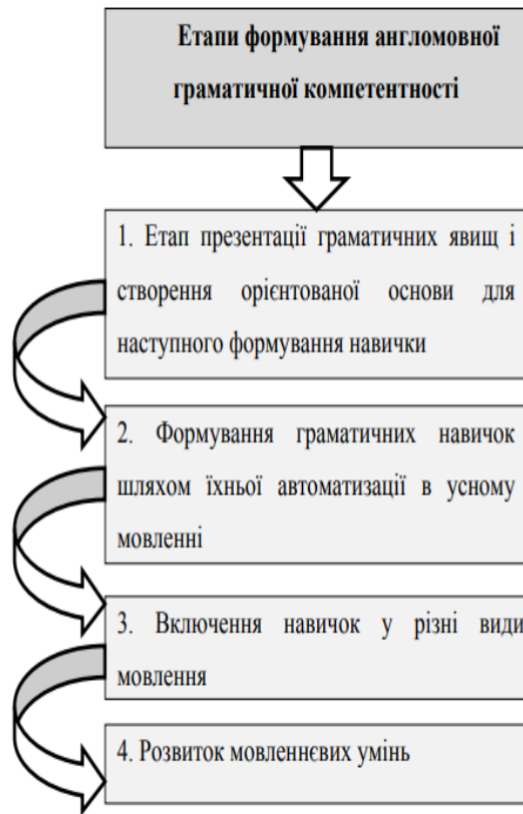

Рисунок 3.1.1 - Етапи формування англомовної граматичної компетентності

На етапі презентації граматичних явищ учні знайомляться з новими граматичними правилами, що є необхідним для їх розуміння утворення, області застосування та правильного використання в мовленні, теоретично-практичним шляхом. Тому у першому підході надається коротке пояснення із прикладом у мовленні, яке охоплює утворення та використання граматичного аспекту, порівняно з аналогічними явищами у рідній мові. Коли мова йде про практичний підхід, то учні вивчають нове граматичне явище у мовленні, розуміючи його значення в контексті речення та встановлюючи його основні характеристики самостійно і після цього, за допомогою зразка, вони

відтворюють граматичні дії імітуючи їх. Ця стадія спрямована на створення бази для подальшого вдосконалення навичок усної та писемної мови.

Освоєння граматичних навичок починається з вивчення граматичних структур, що становлять активний мінімум і використовуються у всіх формах мовленнєвої діяльності: слуханні, мовленні, читанні та письмі. Тому важливо розвивати як сприйняття, так і використання цих структур. До того ж оптимальним вважається контекстуальне навчання граматики, коли граматичні структури представлені учням у реальних ситуаціях, що дозволяє продемонструвати їх функції, і такі ситуації називають ілюстративними, до прикладу, вірші на презентацію Present Perfect Continuous Tense на онлайн-платформі Vaamboozle, де учні повинні знайти цю граматичну конструкцію:

Work is over. Lana has been working in the field all the day, all the day. Now she's sleeping in the clover .Work is over. Work is over [53, с. 120].

Діалог на презентацію Present Perfect Tense:

- Josh: Blaire Grant? It's been ages since we last met!
- Blaire: Josh! How have you been?
- Josh: I've been pretty good. You've changed a lot!
- Blaire: Oh, yes. I've slimmed down a bit.
- Josh: How's everything with you?
- Blaire: I've actually been married for about five years now.
- Josh: That's fantastic! [55, с. 25]

Слід відзначити, що прикладні ситуації мають бути простими, близькими до рівня знань учнів і відповідати їхній мовній та мовленнєвій готовності, ступеню навчального процесу та віковим особливостям. Ці прикладні ситуації можуть бути включені у базовий текст, який створює загальний контекст спілкування і представляє ситуації, що близькі до реальності, в яких учні можуть використовувати мовленнєві навички у типових ситуаціях для даної групи. Ці ситуації мають містити приклади мовленнєвих зразків з граматичних структур, які вивчаються, які слугують орієнтиром для їхнього початкового

відтворення у подібних або аналогічних ситуаціях. Це сприяє першочерговому, автоматичному запам'ятовуванню граматичних форм та структур речень.

Етап формування мовленнєвих граматичних навичок можна вважати ключовим, оскільки саме тут відбувається автоматизація граматичних дій, яка є важливою для розвитку мовної компетентності. Основне завдання цього етапу полягає в тому, щоб вдосконалювати навички використання граматичних структур у мовленні, враховуючи труднощі, які виникають внаслідок впливу рідної мови.

На [Baamboozle](#) можна створити різноманітні умовно-мовленнєві ситуативні вправи для практикування граматичних явищ у усному мовленні, наприклад:

1. Fill the gaps: учні мають усно заповнити пропуски у реченнях, використовуючи правильні граматичні форми.
2. Вікторина, де учні відповідають на питання про граматичні правила, або виконують завдання, роблячи це усно.
3. Ситуативні сценарії: Записані різні сценарії або ситуації, наприклад, у ресторані, в магазині, на вокзалі тощо. Кожен учень обертає картку і отримує ситуацію, яку потрібно описати, використовуючи певне граматичне явище. У цій активності можна працювати індивідуально або ж взаємодіяти у парах.

Також учні можуть зіграти вікторину на платформі [Quizizz](#) із набором питань, де вони мають обирати правильну форму граматичну форму для опису певних подій чи ситуацій, які їм представляються.

Етап включення вивчених навичок з граматики у мовленнєві навички, такі як монологічне та діалогічне висловлювання, виявляє справжню важливість залучення граматичних знань до всіх аспектів вивчення іноземної мови. Це дозволяє учням майстерно володіти мовою у письмі, усному мовленні, читанні, а також розуміти мову на слух під час прослуховування і після ознайомлення з ситуацією, де застосовується вивчена граматична структура, та

обговорення її комунікативної ролі, учні переходять безпосередньо до практичного застосування в письмовому або усному мовленні.

При вивченні нової граматичної структури основна увага приділяється, перш за все, її функції, тоді як форма засвоюється в контексті її практичного застосування, утворюючи нерозривну єдність із функцією, наприклад, онлайн-платформа Davebirss.com з функцією Storydice, де учням рандомно генеруються зображення, на основі яких вони повинні скласти історію. По черзі кожен складає речення, використовуючи граматичне явище, що вивчається і, таким чином, учні вивчають та практикують правила вживання граматичних теми, включаючи їхній синтаксис і функцію у розповідях та вираженні часових відношень між подіями.

Також одним із найбільш ефективних для формування міцних мовленнєвих граматичних навичок на онлайн-платформі [Wheelofnames](http://Wheelofnames.com), наприклад, учні розділюються на пари та, використовуючи цей онлайн-сервіс, отримують по 7 дієслів і фразових дієслів, що вимагають після себе інфінітиву чи герундію, та складають історію, спілкуючи при цьому англійською мовою. Після цього, кожна пара зачитує свою історію, пропускаючи слово вжите в герундії чи інфінітивній формі. Інші учні записують у правильному порядку дієслова у необхідній формі та доводять свою думку, чому саме ця форма вжита відповідно до правил та функцій. Останнім етапом є переказ, коли учні, використовуючи свої нотатки, переказують одну з історій своїх однокласників.

На цьому етапі роботи спостерігається формування певного зразку використання вивчених граматичних явищ як психофізіологічної основи їхньої роботи у мовленні. Цей зразок є базою для створення ключової вміння — перенесення мовленнєвих дій у подібні мовленнєві ситуації. Ці вправи допомагають учням застосовувати граматичні правила у конкретних ситуаціях, розвиваючи їх усні мовні навички через використання різних граматичних конструкцій у відповідних контекстах.

Розвиток мовленнєвих умінь вважається завершальним етапом, що охоплює відшліфовування та постійне вдосконалення отриманих знань та

сформованих навичок, і цей процес підтримується інформаційно-комунікаційними технологіями, а також освітніми програмами та ресурсами, доступними в Інтернеті [29, с. 27-28].

Практика нової граматичної теми у говорінні удосконалювалась на онлайн-платформі Wheelofnames, де відпрацювали правила та особливості вживання Present Perfect and Past Simple у говорінні. Учнів поділили на команди по 2-3 та вони взяли участь у грі "You are lying".

Команда А крутить колесо на платформі Wheelofnames.com, їм випадає якась ситуація, з якою вони складають питання у конструкції "Have you ever..?" та призначають учасника з іншої команди В відповідати на це питання. Навіть якщо це неправда, відповідь завжди має бути "Yes, I have". Учасники з команди А можуть ставити додаткові запитання про цю ситуацію в минулому і врешті-решт, відгадати чи учасник з команди В каже правду чи брехню.

Крім цього, учні можуть просто відповідати на запитання, використовуючи потрібну граматичну форму або ж зіграти гру 'Find Someone Who...!' Учні обходять клас та намагаються знайти однокласників, які відповідають позитивно на їхні запитання. Якщо вони знаходять таку особу, вони підходять до неї та запитують більше деталей й занотують собі. Після mingling, учні доповідають про свої результати, використовуючи потрібну граматичну конструкцію.

Отже, були описані основні кроки у формуванні граматичної компетентності з англійської мови учнів старших класів за допомогою різних онлайн-платформ. Організаційно-педагогічними умовами цього процесу є доступність комп'ютера, ноутбука та смартфонів, які використовуються у навчанні як засіб наочності, елемент управління навчальним процесом, інтерактивний інструмент для пізнавальних та пошукових завдань, спрямованих на творчий розвиток майбутніх вчителів, а також для автоматизації навчального процесу та контролю за його результатами. [9, с. 10].

Завдання дослідження є перевірити ефективність обґрунтованого змістово-методичного забезпечення підготовки учнів старших класів до застосування навчальних платформ.

Процес навчання англійської граматики учнів старших класів з використанням навчальних платформ розділюється на чотири етапи: підготовчий, констатувальний, формувальний та контрольний.

На підготовчому етапі був проведений аналіз наукових джерел з різних галузей, що забезпечило теоретичну базу дослідження та допомогло визначити методологічні підходи, на яких ґрунтувався дослідження. Також цей етап дозволив визначити базові поняття та зрозуміти об'єкт педагогічного дослідження. Вивчення ефективного застосування навчальних платформ у викладанні іноземних мов в старшій школі дало змогу конкретизувати результати дослідження. Для узгодження змісту навчальних програм із формуванням готовності учнів до використання онлайн-методів на уроках іноземних мов проводився аналіз освітніх програм, навчальних планів і робочих програм.

На констатувальному етапі проводився аналіз граматичної компетентності учнів за допомогою онлайн-методів, що виявило їх взаємозалежність та доповнюваність, утворюючи систему. Для оцінки рівня сформованості компетентності був розроблений критеріально-діагностичний інструмент, який включав банк тестових завдань для комплексного оцінювання.

На етапі формування граматичної компетентності учнів старших класів через онлайн-методи виникла необхідність у випробуванні та оцінці матеріалів та методичного забезпечення, що використовувалися для цієї мети.

Навчальний процес щодо формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів засобами онлайн-методів був організований на базі онлайн платформ, таких як, Baamboozle, Wheelofnames, Socrative, Davebirss, Quizizz, Quizlet, Classroom згідно з такими складовими як:

- організаційно-підготовчий етап;
- ознайомлення учнів з навчальною програмою та вимогами до вивчення;

- основний етап включає вивчення теоретичного матеріалу, виконання практичних контрольних завдань і контрольних робіт з поточної теми предмету;

- останній етап – підсумкова оцінка повноти засвоєння всього матеріалу курсу.

Для реалізації успішності навчання використовуються такі форми навчального процесу, як практичні заняття, домашні завдання, контрольні роботи, індивідуальна робота учнів, консультації тощо.

Основною формою тестових завдань, які використовували при вивченні є:

1. Socrative (Платформа пропонує різні типи тестів, включаючи багатовибірні питання, правильне/неправильне, відкриті питання тощо. До того ж, Вчителі можуть проводити тести у режимі реального часу, надсилаючи питання і одержуючи відповіді від учнів безпосередньо під час уроку).

2. Quizizz, Quizlet (Ці платформи надають автоматично звіти та аналіз результатів відразу після проходження тестування, що дозволяє вчителям не витрчати зайвий час, а одразу оцінити учнів та їх прогрес).

3. Wheelofnames, Davebirss для завдань відкритої форми (усні відповіді, складання історій тощо).

Такі завдання використовувалися для проміжних контрольних робіт, необхідних для виявлення руху учня від попереднього до нового рівня засвоєння матеріалу, виявлення успіхів і прогалин у його навчальній діяльності. На завершальному етапі вивчення дисципліни складається контрольна робота, результати якої дають конкретну інформацію про досягнення студента з усього циклу знань.

Слід зазначити, що використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема віртуальної платформи Classroom, дозволяє легку взаємодію між вчителем та учнями під час навчання. Вона має декілька корисних функцій для вчителів:

1. Вчителі можуть створювати віртуальні класи, додавати уроки, завдання, матеріали та ресурси до певних розділів чи тем.

2. Є можливість створювати завдання, давати коментарі, виставляти оцінки, давати відгуки та отримувати роботи від учнів.
3. Учні можуть легко отримати доступ до завдань, матеріалів та додаткових ресурсів, які вчитель надає через платформу.
4. Вчителі можуть відстежувати прогрес учнів, переглядати, як вони виконують завдання та взаємодіють з матеріалами.
5. Google Classroom надає можливість вчителям аналізувати результати та створювати звіти про активність учнів, їхні досягнення та прогрес (див. рис. 3.2).

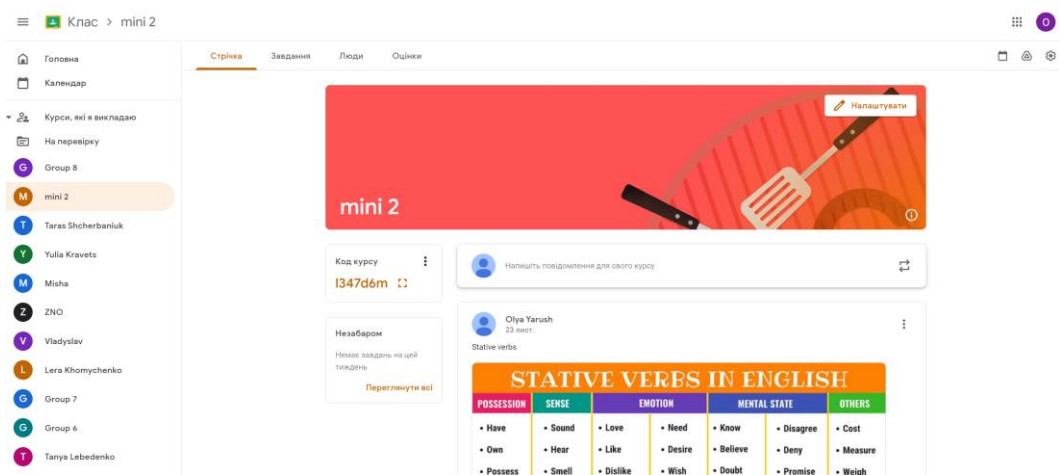

Рисунок 3.1.2 - Платформа Classroom

Таким чином, онлайн-платформи для навчання відкривають доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та місце, забезпечують інтерактивність завдань, сприяють оцінюванню та відстеженню прогресу учнів, сприяють співпраці та обговоренням, надають гнучкість у навчанні та можливість віддаленого навчання, що сприяє більш доступному та ефективному навчанню для всіх учасників освітнього процесу.

У процесі формування англійської граматичної компетентності у учнів старших класів використання широкого спектру вправ та інструментів є ключовим, оскільки ці методи сприяють як розвитку навичок розуміння, так і використання граматики. Залучення інтерактивних інструментів, таких як онлайн-вікторини, граматичні ігри та мобільні додатки, створює цікавий навчальний процес для учнів. Такі вправи не лише надають швидкий зворотний

зв'язок, відстежують прогрес, але й створюють динамічне навчальне середовище, що заохочує учнів активно вживати граматику у практиці [2].

Так, контекстуальна граматична діяльність є важливим елементом навчання, оскільки вона створює зв'язок з реальним життям учнів і сприяє активному навчанню через використання різноманітних матеріалів, наприклад, новинних статей, пісень, відео та діалогів. Ці матеріали демонструють граматичні структури у реальних контекстах, дозволяючи учням краще усвідомлювати та застосовувати граматичні правила у практичних ситуаціях.

Рольові ігри та робота в парах, чи командах дозволяють учням використовувати граматичні структури у реальному спілкуванні, що стимулює їх активну участь, підвищує впевненість та розвиває навички вільного мовлення, сприяючи при цьому удосконаленню граматичної точності. Додавання вправ, спрямованих на аналіз та виправлення помилок, мотивує учнів самостійно виявляти та виправляти свої граматичні неточності. Наприклад, вчитель може надати приклади текстів або робіт із типовими помилками, щоб учні могли проаналізувати помилки, засвоїти основні граматичні правила та виправити їх. Цей підхід сприяє розвитку самосвідомості та допомагає учням усвідомити граматичні концепції [5].

Письмові завдання, спрямовані на практику граматичних структур, є корисними для учнів, особливо коли вони зосереджені на використанні певних граматичних явищ. Підтримка конструктивного відгуку щодо письмових робіт допомагає учням у розумінні граматичних правил у контексті та поліпшує їх письмові навички. Візуальні посібники, такі як схеми та діаграми, можуть упростити розуміння граматичних концепцій та слугувати швидким довідником під час самостійного навчання.

Граматичні онлайн-ресурси, такі як веб-сайти, відеоуроки та інтерактивні платформи, можуть підтримати самостійне навчання та надати додаткову практику. Вони дозволяють учням зміцнити розуміння граматики через пояснення, приклади та вправи у власному темпі, поза класною кімнатою.

Додаючи елементи гри у навчальний процес та розвиток англомовної граматичної компетентності при підготовці до НМТ, збільшує мотивацію учнів, а використання систем балів, значків чи нагород створює відчуття досягнення, змагання та веселощів, що робить навчання граматики цікавішим та стимулюючим для учнів.

Ще одним начальним методом, що сприяє інтерактивному навчанню є організація спільних навчальних проєктів, таких як робота в парах, групові дискусії та взаємний зворотний зв'язок. Учні разом виконують граматичні завдання, обговорюють правила граматики та надають одне одному конструктивний відгук, що сприяє покращенню розуміння завдяки взаємодії.

Запропонувати учням автентичні тексти, аудіозаписи та відеоматеріали допоможе розвинути сприйняття граматичних конструкцій, адже це відкриває для них природні мовні структури та їх практичне використання через читання книг, прослуховування подкастів та перегляд відео [11].

У формуванні граматичної майстерності учнів старших класів у англійській мові важливе значення має використання різноманітних завдань, методик та інструментів, що враховують їхні потреби і підтримують мотивацію. Інтерактивні граматичні вправи, використання ситуативних завдань, комунікативні завдання, виправлення помилок, письмові завдання з акцентом на граматику, візуальні матеріали, онлайн-ресурси, гейміфікація, колективне навчання та робота з реальними мовними матеріалами грають ключову роль у допомозі учням опанувати граматику. Застосовуючи ці методи, вчителі можуть створити захопливе навчальне оточення, що мотивує старшокласників активно вивчати граматику, розвивати їхні навички та використовувати мовні структури з впевненістю та точністю [20].

Роль вчителя в процесі формування граматичної компетентності учнів в англійській мові надзвичайно важлива, адже він повинен мати глибоке розуміння граматичних концепцій та використовувати ефективні стратегії навчання. Чіткі пояснення, цікаві методи, конструктивна зворотна зв'язок і створення сприятливого навчального середовища допомагають учителям

допомогти учням побудувати міцний фундамент граматики англійської мови. Навички граматики краще всього вивчаються поетапно: від базових структур до більш складних концепцій, а інструкції повинні бути налаштовані так, щоб забезпечити достатній рівень практики на кожному етапі, зміцнюючи базові граматичні правила перед переходом до складніших тем [15].

Коригування помилок є корисним інструментом у формуванні граматичної компетентності англійської мови. Окрім цього, важливо акцентувати увагу на тому, щоб спонукати учнів виявляти і виправляти власні помилки, сприяючи їхній здатності мислити метамовно та самостійно.

Надання конструктивного зворотного зв'язку є ключовим для допомоги учням зрозуміти природу їхніх помилок і спрямувати їх до точного використання мови. Знайомство старшокласників з автентичним використанням мови є важливим для розвитку їхньої граматичної компетентності, тому що автентичний мовний матеріал допомагає учням розвивати інтуїтивне відчуття граматики та дозволяє їм точно застосовувати правила граматики в різних ситуаціях [10].

Опанування граматичної компетентності в англійській мові вимагає постійної та послідовної практики, тому студентів слід підтримувати в самостійній практиці як у класі, так і поза ним.

Це включає самонавчання, виконання різноманітних вправ, інтенсивне читання та участь у спілкуванні з носіями мови, і через активне використання граматики, учні збільшують своє розуміння, освоюють правила та розвивають вміння вільно виражати свої думки. Формування позитивного ставлення до вивчення граматики має велике значення для успіху учнів, а створення підтримуючого та стимулюючого середовища в класі збільшує впевненість і зменшує стрес. Акцентуючи на актуальності та практичності граматики у вдалих комунікаціях, вчителі можуть стимулювати учнів сприймати вивчення граматики як спосіб покращити загальні мовні навички [21].

Розвиток граматичної компетентності в англійській мові у 10-11 класі повинно розглядатися як початкова точка, а не кінцева ціль. Учні слід

надихати на розгляд граматики як живого елементу мови, що постійно розвивається і вимагає постійної практики та удосконалення. Передача ентузіазму для вивчення мови та підтримка у розумінні того, як мова розвивається, допоможуть учням прийняти відповідальність за своє навчання поза межами класу. [24].

Підсумовуючи, формування граматичної компетентності англійської мови у учнів старших класів — це спільний процес, у якому беруть участь вчителі та учні. Звертаючи увагу на роль вчителя, використовуючи поступовий підхід, стратегії коригування помилок, впроваджуючи автентичне сприйняття мови, підтримуючи регулярну практику, формуючи позитивне ставлення та сприяючи навчанню протягом усього життя, старшокласники можуть розбудувати міцну основу граматики англійської мови. Ця компетенція не лише поглиблює їхні мовні знання, а й надає необхідні навички для успішного спілкування в різних сферах життя: навчальній, особистій та професійній.

На контрольному етапі здійснюється якісна та кількісна обробка отриманих даних та відбувається аналіз та перевірка отриманих результатів дослід.

Для перевірки ефективності навчального матеріалу з формування граматичної компетентності англійської мови у старшокласників через онлайн-методи було проведено порівняльний аналіз контрольної та експериментальної груп респондентів на початку та після формувального етапу. Для обробки та оцінки цих даних, а також для визначення їх наукової достовірності, використовувалися методи математичної статистики.

Здійснення експериментальних досліджень у педагогіці становить важливий етап для оцінки ефективності навчальних методик та матеріалів. Аналіз рівня сформованості граматичної компетентності в старшокласників після впровадження нових онлайн-методів дозволяє визначити їхню працездатність та вплив на навчальний процес. Математичні методи статистики в цьому контексті слугують потужним інструментом для об'єктивної оцінки

результатів та порівняння отриманих даних між контрольними та експериментальними групами.

3.2 Діагностика англомовної граматичної компетентності учнів старших класів

Рівень розвитку англійської граматичної компетенції учнів визначали у змішаних підгрупах учнів 10-11 класу у мовній студії "А+" у м. Хмельницькому.

Для дослідження ми вибрали групу 2 (контрольна група - КГ) і групу 8 (експериментальна група - ЕГ), у яких по 7 учнів, і для отримання більш точних даних – отримали результати на початковому та кінцевому етапах.

На пробному занятті у обох групах проводився початковий зріз знань, який включав у себе питання з тем, що мали вивчатись у ближчий період, а саме Gerunds/Infinitives; Present Perfect Simple/Past Simple; Past Perfect Simple/Past Perfect Continuous; Reported Speech. Під час експериментального дослідження група 2 навчалась по підручниках без онлайн технологій, в той час як під час навчання експериментальної групи 8 відбувалось застосування експериментальної методики із використання онлайн-засобів та контрольний аналіз, що допоміг нам сформулювати результати дослідження. Початковий та контрольний зрізи проводились на платформі Socrative.

Експеримент з учнями проходив з 2 жовтня 2023 року до 31 жовтня 2023 року. Після проходження початкового зрізу знань, учні з групи 2 отримали достатню кількість балів, що дало нам можливість зробити відповідні висновки та скласти таблицю, де відображено рівень розвиненості англійської граматичної компетентності старшокласників у контрольній групі 2 (див. табл. 3.2.1 та рис. 3.2.1).

Таблиця 3.2.1 - Показники початкового зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності учнів групи 2 (КГ)

Рівні сформованості	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
---------------------	-----------------	-----------------	---------------------

АГК			
Початковий	1-5	1	14
Середній	6-8	3	43
Достатній	9-12	2	29
Високий	13-15	1	14
Разом	-	7	100%

Тест для початкового зрізу Pause Finish Activity Invite Students Show Names Show Responses Show Results

NAME	SCORE %	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Andrew	73%	✓ True	✗ False	✓ False	✓ False	✓ True	✗ True	✓ B	✓ A	✗ B	✗ A
Bohdanyk	47%	✓ True	✓ True	✓ False	✗ True	✓ True	✗ True	✗ A	✗ B	✓ C	✓ B
Dima	87%	✓ True	✓ True	✓ False	✗ True	✓ True	✓ False	✓ B	✓ A	✓ C	✓ B
Misha	47%	✗ False	✓ True	✓ False	✗ True	✓ True	✗ True	✗ C	✗ B	✓ C	✓ B
Nasssya	67%	✓ True	✓ True	✓ False	✓ False	✓ True	✗ True	✗ D	✓ A	✗ B	✓ B
Vikrotria	33%	✗ False	✓ True	✗ True	✗ True	✓ True	✗ True	✗ D	✓ A	✗ B	✓ B
Viktorieeeee	47%	✓ True	✗ False	✗ True	✓ False	✓ True	✗ True	✗ D	✗ B	✗ B	✓ B
7 Class Total		71%	71%	71%	43%	100%	14%	29%	57%	43%	86%

Рисунок 3.2.1 - Результати початкового зрізу групи 2 (КГ) на платформі Socrative

Проведене тестування та оцінювання дозволило зробити висновок, що 14% учнів мали високий рівень сформованості, 29% учнів мають достатній рівень сформованості та 43% учнів мали середній рівень, початковий рівень сформованості виявлено у 1 учня (14%). Із загальної кількості балів розрахованих на усі завдання (15 балів), 5 балів відводилося на перевірку рівня сформованості англomовної граматичної компетентності за критерієм «Граматична правильність мовного оформлення», 5 балів надавались на перевірку за критерієм «Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації», а ще 5 балів за критерієм «Самостійне використання ГС». Звідси, для того щоб учень

мав високий рівень, він повинен був набрати 13-15 балів, достатній – 9-12, середній – 6-8, початковий – 1-5. Аналіз наведений у таблиці 3.2.2 нижче.

Таблиця 3.2.2 - Показники початкового зрізу рівня сформованості англomовної граматичної компетентності учнів групи 2 (КГ) за критеріями

Рівні сформованості АГК за критеріями	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
Критерій - граматична правильність мовного оформлення			

Продовження таблиці 3.2.2

Початковий	0-1	-	0
Середній	2-3	3	43
Достатній	4	3	43
Високий	5	1	14
Разом	-	7	100%
Критерій - відповідність вибору ГС у мовленнєвій ситуації			
Початковий	0-1	1	14
Середній	2-3	5	72
Достатній	4	0	0
Високий	5	1	14
Разом	-	7	100%
Критерій - самостійне використання ГС			
Початковий	0-1	2	30
Середній	2-3	3	42
Достатній	4	1	14
Високий	5	1	14
Разом	-	7	100%

Для висновків та перевірки достовірності результатів застосовувалась формула $K = Q/N$, де K – коефіцієнт навченості, Q – отримані бали за правильно виконані завдання, N – максимальна кількість балів за тест. Це дозволило визначити рівень сформованості граматичної компетентності учнів за трьома критеріями. Для нижчого задовільного рівня, за В. Безпальком, ми використовували коефіцієнт навченості 0,7. Одержані результати дали можливість визначити середній коефіцієнт початкової навченості в учнів групи 2 – 0,5 (таблиця 3.2.3).

Таблиця 3.2.3 - Середні показники початкового зрізу рівня сформованості в учнів групи 2 (КГ) англomовної граматичної компетентності, в балах (за В. Безпальком).

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал
Граматична правильність мовного оформлення	5	3,5
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	5	2,3
Самостійне використання ГС	5	2,7
Середній бал		8,6
Максимальна кількість балів		15
Коефіцієнт навченості		0,5

Проведені підрахунки виявили, що рівень сформованості англomовної граматичної компетентності в групі 2 (КГ) низькі і стали підставою для впровадження експериментального навчання.

Після проведення поточного зрізу групи 2 (КГ), проаналізували також групу 8 (ЕГ). Після проходження початкового зрізу знань, учні з групи 8 набрали відповідну кількість балів, що дало нам змогу зробити певні висновки та сформулювати таблицю показників рівня сформованості англomовної

граматичної компетентності учнів старших класів у експериментальній групі 8 (див. табл. 3.2.4-3.2.6 та рис. 3.2.2).

Таблиця 3.2.4 - Показники початкового зрізу рівня сформованості англomовної граматичної компетентності учнів групи 8 (ЕГ)

Рівні сформованості АГК	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
Початковий	1-5	2	29
Середній	6-8	2	29
Достатній	9-12	2	29
Високий	13-15	1	13

Продовження таблиці 3.2.4

Разом	-	7	100%
-------	---	---	------

Тест для початкового зрізу

 Pause

 Finish Activity

 Invite Students

Show Names Show Responses Show Results

NAME	SCORE %	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Anastasilia	87%	True	True	True	False	True	False	D	A	C	B
Ann	27%	False	True	True	False	True	True	D	A	B	A
Dasha	40%	False	True	False	True	True	True	D	B	B	A
Kyrylo	40%	False	True	True	True	True	True	D	A	B	B
Nastya	27%	True	True	True	True	True	True	D	A	B	A
Polina	60%	True	True	True	False	True	False	D	B	B	B
Sasha	60%	True	True	True	True	True	False	B	B	C	B
7 Class Total		57%	100%	14%	43%	100%	43%	14%	57%	29%	57%

Рисунок 3.2.2 - Результати початкового зрізу групи 8 (ЕГ) на платформі Socrative

Проведене тестування та оцінювання дозволило зробити висновок, що 29% учнів мали високий рівень сформованості, 29% учнів мають достатній

рівень сформованості та 29% учнів мали середній рівень, початковий рівень сформованості виявлено у 1 учня (13%). Із загальної кількості балів розрахованих на усі завдання (15 балів), 5 балів надавались на перевірку рівня сформованості англомовної граматичної компетентності за критерієм «Граматична правильність мовного оформлення», 5 балів відводилося на перевірку за критерієм «Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації», а ще 5 балів за критерієм «Самостійне використання ГС». Звідси, для того щоб учень мав високий рівень, він повинен був набрати 13-15 балів, достатній – 9-12, середній – 6-8, початковий – 1-5. Аналіз наведений у таблиці 3.2.5 та 3.2.6 нижче.

Таблиця 3.2.5 - Показники початкового зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності учнів групи 8 (ЕГ) за критеріями

Рівні сформованості АГК за критеріями	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
Критерій - граматична правильність мовного оформлення			
Продовження таблиці 3.2.5			
Початковий	0-1	-	0
Середній	2-3	5	71
Достатній	4	2	29
Високий	5	0	0
Разом	-	7	100%
Критерій - відповідність вибору ГС у мовленнєвій ситуації			
Початковий	0-1	3	42
Середній	2-3	2	29
Достатній	4	2	29
Високий	5	0	0
Разом	-	7	100%
Критерій - самостійне використання ГС			
Початковий	0-1	2	29

Середній	2-3	4	57
Достатній	4	0	0
Високий	5	1	14
Разом	-	7	100%

Для висновків та перевірки достовірності результатів застосовувалась формула $K = Q/N$, де K – коефіцієнт навченості, Q – отримані бали за правильно виконані завдання, N – максимальна кількість балів за тест. Це дозволило визначити рівень сформованості граматичної компетентності учнів за трьома критеріями. Для нижчого задовільного рівня, за В. Безпальком, ми використовували коефіцієнт навченості 0,7. Одержані результати дали можливість визначити середній коефіцієнт початкової навченості в учнів групи 8 – 0,3 (таблиця 3.2.6).

Таблиця 3.2.6 - Середні показники початкового зрізу рівня сформованості в учнів групи 8 (ЕГ) англomовної граматичної компетентності, в балах (за В. Безпальком).

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал
Граматична правильність мовного оформлення	5	3,1
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	5	2
Самостійне використання ГС	5	2,1
Середній бал		4,5
Максимальна кількість балів		15
Коефіцієнт навченості		0,3

Проведені підрахунки виявили, що рівень сформованості англomовної граматичної компетентності в групі 8 (ЕГ) низькі і стали підставою для впровадження експериментального навчання.

3.3 Ефективність використання онлайн-платформ при формуванні англомовної компетентності у старшокласників

Далі нами був здійснений формувальний етап експерименту на базі двох груп, під час якого навчання в експериментальній групі 8 формування англомовної граматичної компетентності проводилось із використанням таких онлайн-платформ як Baamboozle, Quizziz, Socrative, Quizlet, Wheelofnames, в той час як у групі 2 (КГ) - без.

Отже, наведемо таблиці з результатами післяекспериментального зрізу у групі 2 (КГ), навчальний процес у якій, відбувався без використання онлайн-технологій (див. табл. 3.3.1 - 3.3.3 та рис. 3.3.1).

Таблиця 3.3.1 - Показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів групи 2 (КГ)

Рівні сформованості АГК	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
-------------------------	-----------------	-----------------	---------------------

Продовження таблиці 3.3.1

Початковий	1-5	0	0
Середній	6-8	3	42
Достатній	9-12	2	29
Високий	13-15	2	29
Разом	-	7	100%

Післяекспериментальний зріз

Pause

Finish Activity

Invite Students

 Show Names
  Show Responses
  Show Results

NAME ▲	SCORE % ↓	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Andrew	53%	True	False	False	False	True	A	C	D	B	B
Bohdanyk	40%	True	True	True	True	False	A	C	A	A	B
Dima	67%	True	True	False	False	False	A	C	D	B	B
Misha	33%	True	True	True	False	False	B	C	C	A	D
Nasnya	47%	True	True	False	True	False	A	C	A	B	D
Viktorija	33%	True	False	True	False	False	B	B	D	A	B
Viktoriss	40%	True	True	True	False	False	B	B	D	B	D
7 Class Total		100%	71%	43%	71%	86%	57%	71%	57%	57%	57%

Рисунок 3.3.1 - Результати післяекспериментального зрізу групи 2 (КГ) на платформі Socrative

Під час проведення контрольного етапу експерименту нами було здійснено післяекспериментальний зріз рівня сформованості англomовної граматичної компетентності в групі 2 (КГ) за аналогічною до передекспериментального зрізу схемою. У таблиці 3.3.2 та таблиці 3.3.3 були наведені відповідні показники рівня сформованості англomовної граматичної компетентності в групі 2 (КГ).

Таблиця 3.3.2 - Показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості в учнів групи 2 (КГ) англomовної граматичної компетентності за критеріями

Рівні сформованості АГК за критеріями	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
---------------------------------------	-----------------	-----------------	---------------------

Продовження таблиці 3.3.2

Критерій - граматична правильність мовного оформлення			
Початковий	0-1	-	0
Середній	2-3	3	43
Достатній	4	3	43

Високий	5	1	14
Разом	-	7	100%
Критерій - відповідність вибору ГС у мовленнєвій ситуації			
Початковий	0-1	2	29
Середній	2-3	5	71
Достатній	4	0	0
Високий	5	0	0
Разом	-	7	100%
Критерій - самостійне використання ГС			
Початковий	0-1	1	14
Середній	2-3	5	72
Достатній	4	0	0
Високий	5	1	14
Разом	-	7	100%

За аналогічною схемою було визначено середній коефіцієнт навченості в групі, що становив – 0,6. Можемо зробити висновок, про недостатній рівень сформованості англомовної граматичної компетентності на етапі початкового зрізу був недостатнім (0,5) та незначно збільшився на післяекспериментальному етапі (0,6).

Таблиця 3.3.3 - Середні показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів групи 2 (КГ), в балах (за В. Безпальком).

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал
---------------------	------------------	--------------

Продовження таблиці 3.3.3

Граматична правильність мовного	5	3,7
---------------------------------	---	-----

оформлення		
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	5	2,7
Самостійне використання ГС	5	2,7
Середній бал		9,1
Максимальна кількість балів		15
Коефіцієнт навченості		0,6

Далі наведемо таблиці з результатами післяекспериментального зрізу у групі 8 (ЕГ), навчальний процес у якій, відбувався із використанням онлайн-технологій (див. табл. 3.3.4 - 3.3.6 та рис. 3.3.2).

Таблиця 3.3.4 - Показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості англomовної граматичної компетентності в учнів групи 8 (ЕГ)

Рівні сформованості АГК	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
Початковий	1-5	0	0
Середній	6-8	1	14
Достатній	9-12	2	29
Високий	13-15	4	57
Разом	-	7	100%

Післяекспериментальний зріз Pause Finish Activity Invite Students Show Names Show Responses Show Results

NAME	PROGRESS	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Anastasiia	100%	True	True	False	False	False	A	C	B	B	B
Ann	100%	True	True	True	False	True	B	A	D	A	B
Dasha	100%	True	True	True	False	False	A	B	D	B	B
Kyrylo	100%	True	True	False	False	False	A	C	D	A	B
Nastya	100%	True	True	False	False	False	A	B	D	B	B
Polina	100%	True	True	False	False	False	A	C	D	B	B
Sasha	100%	True	False	False	False	False	A	C	D	B	B
7 Class Total		100%	86%	71%	100%	86%	86%	57%	86%	71%	100%

Рисунок 3.3.2 - Результати післяекспериментального зрізу групи 8 (ЕГ) на платформі Socrative

Під час останнього етапу експерименту ми провели післяекспериментальний аналіз рівня сформованості англійської граматичної компетентності у групі 8 (ЕГ) відповідно до тієї ж самої схеми, що і на передекспериментальному етапі. У таблиці 3.3.5 та таблиці 3.3.6 були наведені відповідні показники рівня сформованості англійської граматичної компетентності в групі 8 (ЕГ).

Таблиця 3.3.5 - Показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості в учнів групи 8 (ЕГ) англійської граматичної компетентності за критеріями

Рівні сформованості АГК за критеріями	Кількість балів	Кількість учнів	Кількість учнів у %
Критерій - граматична правильність мовного оформлення			
Початковий	0-1	0	0
Середній	2-3	1	14
Достатній	4	2	29
Високий	5	4	57
Разом	-	7	100%

Продовження таблиці 3.3.5

Критерій - відповідність вибору ГС у мовленнєвій ситуації			
Початковий	0-1	0	0
Середній	2-3	1	14
Достатній	4	4	57
Високий	5	2	29
Разом	-	7	100%
Критерій - самостійне використання ГС			
Початковий	0-1	0	14
Середній	2-3	2	29
Достатній	4	2	29
Високий	5	3	42
Разом	-	7	100%

За аналогічною схемою було визначено середній коефіцієнт навченості в групі, що становив – 0,8. Можемо зробити висновок, про недостатній рівень сформованості англомовної граматичної компетентності на етапі початкового зрізу був недостатнім (0,3) та значно збільшився на післяекспериментальному етапі, майже вдвічі (0,8).

Таблиця 3.3.6 - Середні показники післяекспериментального зрізу рівня сформованості англомовної граматичної компетентності в учнів групи 8 (ЕГ), в балах (за В. Безпальком)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал
Граматична правильність мовного оформлення	5	4,4
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	5	4

Самостійне використання ГС	5	4,1
Середній бал		12,5

Продовження таблиці 3.3.6

Максимальна кількість балів	15
Коефіцієнт навченості	0,8

Далі наведемо таблиці для порівняння показників доекспериментального та післяекспериментального зрізів рівня сформованості англomовної граматичної компетентності в учнів групи 2 (КГ) і групи 8 (ЕГ) (див. табл. 3.3.7 - 3.3.8).

Таблиця 3.3.7 - Порівняльна таблиця показників доекспериментального та післяекспериментального зрізів рівня сформованості англomовної граматичної компетентності в учнів групи 2 (КГ) і групи 8 (ЕГ)

Та блиця 3.3.8 - Порівня льна таблиця середніх показник ів	Рівні сформованості АГК за критеріями	Початок експерименту				Кінець експерименту			
		група 2 (КГ)		група 8 (ЕГ)		група 2 (КГ)		група 8 (ЕГ)	
		К-ть учнів	%	К-сть учнів	%	К-ть учнів	%	К-сть учнів	%
	Початковий	1	14	2	28	0	0	0	0
	Середній	3	42	2	28	3	42	1	14
	Достатній	2	28	2	28	2	29	2	28
	Високий	1	14	1	14	2	29	4	57
	Разом	7	100%	7	100%	7	100%	7	100%

доекспериментального та післяекспериментального зрізів рівня сформованості англomовної граматичної компетентності в учнів групи 8 (ЕГ) і групи 2 (КГ), в балах (за В. Безпальком)

Критерії оцінювання	Максимальний бал	Середній бал	
		До експерименту	Після

		експерименту			
		група 2 (КГ)	група 8 (ЕГ)	група 2 (КГ)	група 8 (ЕГ)

Продовження таблиці 3.3.8

Граматична правильність мовного оформлення	5	3,5	3,1	3,7	4,4
Відповідність вибору ГС мовленнєвій ситуації	5	2,3	2	2,7	4
Самостійне використання ГС	5	2,7	2,1	2,7	4,1
Середній бал		8,5	7,2	9,1	12,5
Максимальна кількість балів		15	15	15	15
Коефіцієнт навченості		0,5	0,3	0,6	0,8

Після розрахунків і аналізу даних виявлено, що середній показник рівня сформованості англійської граматичної компетентності за критеріями у групі 8 (ЕГ) перевищував коефіцієнт навченості 0,7 (відповідно до В. Безпалько) у порівнянні з групою 2 (КГ). Ці дані свідчать про ефективність розробленої нами методики та системи використання онлайн-платформ для формування англійської граматичної компетентності для підготовки до НМТ.

ВИСНОВКИ

Провівши експериментальне дослідження, ми зазначаємо, що поставлена ціль досягнута, а саме теоретичне обґрунтування та практична розробка методики спрямованої на розвиток граматичної компетентності учнів старших класів загальноосвітніх закладів за допомогою використання онлайн-технологій при підготовці до НМТ, а виконання описаних завдань дає можливість зробити наступні висновки.

1. За результатами останніх наукових досліджень, ми розуміємо, що "англомовна граматична компетентність" визначається як здатність створювати та розуміти граматично правильні висловлення для досягнення особистих цілей у спілкуванні англійською мовою в різноманітних соціальних ситуаціях. Ця компетентність вимагає не лише знання правил, але й їх ефективне застосування на практиці. Тому ми підтримуємо учнів старших класів у вивченні граматики англійської мови, використовуючи найефективніші онлайн-платформи та засоби, та стимулюємо учнів до постійної практики та удосконалення, що дозволить їм прийняти відповідальність за успішне складання державного іспиту НМТ.

2. Проаналізувавши матеріал дослідження, ми дійшли висновку, що онлайн-платформи є необхідним інструментом у навчальному процесі, особливо при підготовці до національного мультипредметного тесту, оскільки до переваг відносять підвищену ефективність навчання через мережу Інтернет, мотивація та зацікавленість учнів, можливість збереження усіх матеріалів у хмарному сервері, налаштування курсу так, як вчителям зручно, а учням забезпечення доступ до уроків, миттєва перевірка тестування, аналіз успішності, автоматизація монотонних процесів, зворотний відгук і звання

учнів до того формату складання іспиту, який насправді відбуватиметься, зниження стресу учнів та підвищення самовпевненості. Говорячи про недоліки, варто зазначити ризики нестабільності Інтернету та зв'язку, особливо у сьогоденні, коли країна знаходиться у стані війни.

3. Нами визначено наступні етапи формування англомовної граматичної компетентності, що включають 4 стадії. На першому етапі відбувається введення граматичних явищ і формування основи для наступних навичок, і він є важливим для розвитку розуміння способів утворення, сфери застосування та наступного правильного вживання граматичних структур, адже створює основу для подальшого формування навичок в усному та письмовому мовленні.

Другим етапом є формування граматичних навичок шляхом їхньої атоматизації в усному мовленні і основне завдання цього етапу - навчити учнів використовувати граматичні явища в усному мовленні, ураховуючи труднощі, що виникають внаслідок впливу рідної мови.

Третім етапом є включення навичок у різні види мовлення, наприклад, платформа Davebirss.com пропонує учням використовувати граматичні явища через ігровий аспект Storydice, де учні створюють розповіді на основі випадково згенерованих зображень. Це сприяє практиці мовленнєвих навичок через використання граматичних структур у відповідних мовленнєвих контекстах.

Заключним етапом є розвиток мовленнєвих умінь і ця стадія визначається як період практичного застосування граматичних правил та конструкцій у мовленні, де учні отримують можливість вдосконалити свої мовленнєві уміння через використання онлайн-платформ та інтерактивних ігор.

4. Проаналізувавши результати доекспериментального та післяекспериментального зрізів, ми можемо зробити висновок, що формування англомовної граматичної компетентності із впровадження у підготовчий до державногр іспиту процес, таких онлайн-платформ як Vaamboozle, Wheelofnames, Davebirss, Quizlet, Quizizz, Classroom, Socrative є ефективним засобом навчання, оскільки учні стають більш вмотивовані до вивчення

граматики англійської мови, підвищується ефективність засвоєння матеріалу, також розвиваються навички самостійно роботи та роботи в групі.

Проведення експерименту доводить, що рівень англомовної граматичної компетентності учнів, у яких навчання відбувалось із онлайн-платформами, дійсно покращився, а це означає, що вони вміють правильно використовувати відповідний граматичний час до мовленнєвої ситуації, потрібну конструкцію та знають правила вживання й побудови речень до відповідних ГС, що є неабияким досягненням при підготовці до національного мультипредметного тесту з англійської мови.

Отже, використання онлайн-технологій у підготовці до НМТ дозволяє ефективно формувати граматичну компетентність учнів і це забезпечує можливість теоретичного й практичного вивчення граматики, сприяє розвитку усного та письмового мовлення, створює ситуативні контексти для вивчення граматичних структур та використовує інтерактивні ігри для закріплення матеріалу. Такий підхід активізує навчальний процес, роблячи навчання цікавішим і допомагаючи учням краще засвоювати матеріал, і відповідно якісно підготуватись до НМТ.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Англійська граматики в таблицях і схемах. 5-11 класи до ДПА, ЗНО. Харків : Торсінг. 2020. – 112 с.
2. Андрущенко В., Бондар В. Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів ХХІ століття. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. 2010. Вип. 1. 28. – 12-20 с.
3. Апалат Г. Ефективність використання відеоматеріалів на уроці англійської мови в старшій школі. Наукові записки національного університету "Острозька академія". Серія : Філологія. 2019. Вип. 6. – 154-157 с.
4. Барановська Т. Граматики англійської мови : збірник вправ. Київ : Логос. 2017. – 384 с.
5. Базелюк О. Платформа дистанційног навчання e-learning.org.ua для професійної освіти. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: https://ivet.edu.ua/images/Journals_IPTO/Arhive/Seminar-20160426-proceedings.pdf
6. Баханов К. Традиції та інновації в навчанні історії в школі : Дидактичний словник-довідник. Запоріжжя : Просвіта. 2002. – 108 с.
7. Бичок А. Говоріння як мета і засіб комунікативного навчання іноземній мові і процесі міжкультурного іншомовного спілкування майбутніх фахівців економічних та технічних спеціальностей. [Електронний

16. Виготський Л. С. Лекції з психології. Київ : Наука. 1998. – 127 с.
17. Вовк О. І. Сучасна стратенія формування англомовної граматичної компетенції у студентів-філологів. Психолог-педагогічні проблеми сільської школи. Умань. 2008. № 27. – 5-10 с.
18. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети. Шлях освіти. 2001. № 3. – 13-16 с.
19. Вострікова В. Навчальна онлайн-платформа як засіб самоосвітньої діяльності вчителя іноземної мови : Педагогічний альманах. 2014. – Вип. 22. – 151-155 с.
20. Вступне слово до проекту ТЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf.
21. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. 2008. № 3. – 23-30 с.
22. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь. – 1997. – 376 с.
23. Гонсаренко С. Методика як наука. Хмельницький : Видавництво ХГПК. – 2000 – 30 с.
24. Гунько Ю., Куковська В. Використання освітньо-технологічної платформи Edmodo як засобу формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів : Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – 2020. – Вип. 822. – 36-48 с.
25. Дердавий стандарт базової середньої освіти. Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
26. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Вид. 2, доповнення. Київ : Академвидав. – 2012. – 352 с.
27. Дячук Н. Методика формування іншомовної комунікативної компетентності школярів. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим

доступу:

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:FtBCyFNYX6kJ:nzp.tnpu.edu.ua/article/view/127730/122542+&cd=6&hl=ru&ct=clnk&gl=fr>

28. Заболотна О. Інноваційні технології викладання іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освітнього простору. Психолого-педагогічні студії. – 2014. № 4 (22). – 117-122 с.
29. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. С. Ніколаєва. Київ : Ленвіт. – 2003. – 273 с.
30. Заволока С. Впровадження новітніх технологій у процес навчання іноземній мові (на прикладі французької мови). Науково-практичний журнал "Наука і освіта" Південноукраїнського університету імені К. Ушинського. Одеса. – 2016. – 15-23 с.
31. Закон України "Про повну загальну середню освіту". Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2020. № 3. – 226 с. [Електронний ресурс]. - 2023. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
32. Закон України "Про освіту" від 05.09.2017 № 2145-VIII. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/1484-znayomtesya-zakon-ukrani-pro-svtu-2017>.
33. Карпенко Н. Концептуальні підходи до формування англomовної граматичної компетентності студентів I курсу факультету іноземних мов : Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер : Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 111. – 133-136 с.
34. Кирпа А. Використання соціальної мережі Instagram у навчанні англійської мови учнів старшої школи. Інформаційні технології і засоби навчання. – 2021. – Т. 86. № 6. – 52-59 с.
35. Коберник І. Я., Звinyцьківська З. Р. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації : методичний посібник. / за ред. З. Р. Звinyцьківської. Київ : ГО "Смарт освіта". – 2020. – 71 с.

36. Колісніченко А. Вивчення англійської мови онлайн: дистанційне та змішане навчання / А. Колісніченко, В. Кобилянська // Викладання іноземних мов в Україні. – 2009. – 147 с.
37. Кузнецова О. Англійська граматики в таблицях. Київ : Арій. – 2018. – 176 с.
38. Лавріненко В. Психологічні особливості становлення смислової сфери підлітків. Психологія і особистість. – 2003. – 59-74 с.
39. Маркобок Ю. Використання автентичних матеріалів для формування комунікативної та соціокультурної компетентності старшокласників на уроках англійської мови. Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1 (1). – 137-144 с.
40. Мартинюк А., Набокова І., Сverdлова І., Юрченко А. Choices Exam Trainer. Pearson. – 2014. – 72 с.
41. Холів І. В. Методика викладання англійської мови : навч.-метод. посібник. Умань : Візаві. – 2018. – 165 с.
42. Л. Панова, І. Андрійко, С. Тезікова. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Київ : Академія. – 2010. – 129-140 с.
43. С. Ю. Ніколаєва. Методика викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Вид. № 2. Київ : Ленвіт. – 2002. – 328 с.
44. Мірошник І. Поняття англійської граматичної компетентності та особливості її реалізації в початковій школі : Молодий вчений. – 2018. – № 2.1. – 99-103 с.
45. Навчальні ресурси для використання на уроці (онлайн ресурси, сайти). [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/english/opportunities/schools/teacher-development/classroom-resources>
46. НМТ-2023: Демонстраційний тест з англійської мови [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://testportal.gov.ua/nmt-2023-demonstratsijnyj-test-z-anglijskoyi-movy/>

47. Олійник Т., Афанасьєва В. Інтернет-технології у навчанні старшокласників англійської мови : Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2013. – Вип. № 111. – 216-220 с.
48. Орловська Л. Психолінгвістичні передумови формування англомовної граматичної компетентності в усному мовленні. – 2011. – № 43. – 96-99 с.
49. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури UNESCO. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://iite.unesco.org/ru/>
50. Петрик Л. Методичні можливості застосування медіазасобів на уроках іноземних мов. Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 10 (2). – 48-54 с.
51. Плотніков Є. Психолого-педагогічні передумови використання мультимедійних технологій у процесі формування англомовної рецептивної граматичної компетентності : Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2010. – № 42. – 163-166 с.
52. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ. – 2014. – 192 с.
53. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів "Іноземна мова". [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/1-inoz-st.pdf>
54. Булах І. Психологія особистісного зростання підлітків: реалії та перспективи : монографія. Вінниця : ТОВ "Нілан-ЛТД". – 2016. – 340 с.
55. Психологія підлітка. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://kyivweekly.com.ua/psixologiya-pidlitka-12-13-14-abo-16-rokiv-osoblivosti-vikovo%D1%97-psixologi%D1%97-pidlitka/>
56. Нестерак А. Психологічні особливості життя підлітка. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://psychologist.com.ua/articles/psihologichni-osoblivosti-zhittya-pidlitka>

57. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Іноземні мови. – 2011. № 1. – 15-25 с.
58. Скляренко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов. Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень та методики викладання іноземних мов : збірник наукових праць. Київ : КДППМ. – 1992. – 9-13 с.
59. Харченко Л. М. Формування та розвиток мовленнєвих навичок на уроках англійської мови. Рогозів. [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/formuvanna-ta-rozvitok-movlennevih-navicok-na-urokah-anglijskoi-movi-409216.html>
60. Adkins S. S. The 2016 Global Learning Technology Investment Patterns. Metaari advanced learning technology research. – 2017. – 43 p.
61. Baamboozle. Gerunds and Infinitives [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://www.baamboozle.com/game/804943>
62. Baamboozle. Reported speech [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://www.baamboozle.com/game/240158>
63. Bertoliny G. Teaching English to Very Young Learners. – 2012. – 34 p.
64. Coursera [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://ru.coursera.org/>
65. Davebirss. Storydice [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: (<https://davebirss.com/storydice/9dice.html>
66. Dirven R. Pedagogical Grammar. Language Teaching. – 1990. Vol. 23, No. 1. – 1-18 p.
67. Liveworksheets [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://www.liveworksheets.com/>
68. Miro [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://miro.com/app/dashboard/>

69. Metaari's Learning Technology Research Taxonomy. Research Methodology, Product Definitions and Licensing Model. Metaari Advanced Learning Teaching Research. – 2017. – 60 p.
70. Okore A. M., Asogwa C. N., Okpala H. N. Online Resources and Web Research. Introduction to the Use of the Library and Study Skills. Second Edition. Nsukka. – 2009. – 125-140 p.
71. Quizizz. Reported speech [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://quizizz.com/admin/quiz/590b20e9c039cf110033aa42/reported-speech>
72. Quizlet. Gerunds and Infinitives [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://quizlet.com/771841489/gerunds-vs-infinitives-flash-cards/?i=1vstkg&x=1jqY>
73. Socrative. Gerunds and Infinitives [Electronic resource]. – 2023. – Access mode: <https://b.socrative.com/teacher/#import-quiz/74023046>
74. Vandergrift L. Relationships Among Motivation Orientations, Metacognitive Awareness and Proficiency in L2 Listening. Applied Linguistics. – 2005. – № 6 (1). – 70-89 p.
75. Wheelofnames. Gerunds and Infinitives [Electronic resource]. - 2023. - Access mode: <https://wheelofnames.com/uk/csv-kyf>
76. Wheelofnames. You are lying [Electronic resource]. - 2023. - Access mode: <https://wheelofnames.com/uk/c5n-45y>
77. Wheelofnames. Phrasal verbs [Electronic resource]. - 2023. - Access mode: <https://wheelofnames.com/uk/amn-vue>

ДОДАТОК А

Завдання для доекспериментального зрізу знань

1. The Past Perfect Simple is used to show an action that happened before another action in the past.

T - True

F - False

2. "I have been studying" is an example of the Present Perfect Continuous tense.

T - True

F - False

3. Gerunds are never used as the subject of a sentence.

T - True

F - False

4. The Past Perfect Continuous emphasizes the completion of an action before another in the past.

T - True

F - False

5. "To dance" is an example of an infinitive.

T - True

F - False

6. The Past Simple tense is used to describe actions that happened at an unspecified time in the past.

T - True

F - False

7. She remembered _____ her keys on the table.

A	B	C	D
leave	leaving	left	to leave

8. They _____ their homework yet.

A	B	C	D
haven't finished	didn't finish	hadn't finished	haven't been finishing

9. By the time we arrived, they _____.

A	B	C	D
leave	left	had left	leaving

10. I'm tired because I _____ all day.

A	B	C	D
---	---	---	---

was working	have been working	worked	had been working
-------------	-------------------	--------	------------------

11. Translate: Вони шкодують про втрачену можливість.
12. Translate: Вчора він пообіцяв мені невдовзі передзвонити.
13. Transform into reported speech: May said, "I will attend the meeting."
14. Transform into reported speech: "We've finished the project," Tom said.
15. Transform into reported speech: "I was waiting for you yesterday in the evening," he said.

ДОДАТОК Б

Завдання для післяекспериментального зрізу знань

1. Present Perfect Simple is used for recent actions.
T - True
F - False
2. We use gerund after prepositions.
T - True
F - False
3. Gerunds convey the purpose and aim.
T - True

F - False

4. Past Simple is used to show the action happened earlier than another one.

T - True

F - False

5. There is no difference between the following sentences:

a I remember to call her.

b I remember calling her.

T - True

F - False

6. I've played the clainet _____ I was seven years old.

A	B	C	D
since	before	for	from

7. Tom _____ (live) in Lisbon for three years now.

A	B	C	D
lives	's living	's been living	had lived

8. Who _____ Mona Lisa?

A	B	C	D
had painted	has painted	was painting	painted

9. By the time I got to the station, the bus _____ .

A	B	C	D
left	had left	was leaving	has left

10. "She is studying for her exams," they said.

A	B	C	D
They said she is studying for her	They said she was studying for her	They said she studies for her	They said she had studied for her

exams.	exams.	exams.	exams.
--------	--------	--------	--------

11. Transform into reported speech: "I haven't seen him lately," she said.
12. Transform into reported speech: "They are going to visit their grandparents," he said.
13. Translate: Ти така червона! Ти що, бігала?
14. Translate: Вчитель перевірів тести до того часу як урок почався.
15. Give an example sentence where after 'forget' gerund must be used.